Do Võ Văn Phúc Cầu đề Pesson Ký (67-74) tặng Huỳnh Chiếu Đẳng chủ Kho Sách Xưa Quán Ven Đường (scan từ microfilm của Đại Học Cornell)

22e ANNÉE. — N° 40 GIÁ MỖI SỐ 0 $ 10 JEUDI 1er FÉVRIER 1923.

Pharmacie Centrale

Trung ương dược phòng Đường Catinat môn bài số 195 đến 201 Saigon. của ông **J. MUS**

Nhứt hạng bào tễ sư y-viện Montpellier.

Bồ thuốc theo toa cách kỹ lưỡng lắm.

農賈 NÔNG-CỔ MÍN-ĐÀM 茗談

Causeries sur l'Agriculture et le Commerce

MỖI TUẦN XUẤT BẢN NGÀY THỨ NĂM

Tòa soạn báo ở tại đường Pellerin số 82. — SAIGON

SÁNG-LẬP F. CANAVAGGIO — Tổng-lý : LÊ-THÀNH-TƯỜNG

Boîte postale N° 249 — TÉLÉPHONE N° 78

GIÁ MUA BÁO

ĐÔNG PHÁP		NGOẠI QUỐC	
Một năm...	5 $ 00	Một năm...	7 $ 00
Sáu tháng..	3 00	Sáu tháng..	4 00
Ba tháng....	2 00	Ba tháng....	3 00

Gởi thơ từ hay mandat xin đề : M. Le Directeur du Nông-cổ mín-đàm. SAIGON

Chủ-bút : CAO-HẢI-ĐỀ

GIÁ ĐỀ LỜI RAO

Về việc thương mãi xin gởi thơ hay đến báo quán thương nghị.

Annonces légales 0 $ 50 la ligne de 6 points sur justification de 9 cicéros 3/4 quelle que soit la page.

Quản-lý : NGUYỄN-TẤN-PHÒNG

E. Vuattoux
140, Rue Catinat 142
SAIGON

Có bán đồ nữ-trang, đồng hồ; kiếng đeo đủ thứ đồ làm bằng bạc, đồ mỹ-thuật,

Súng ống, thuốc đạn, đồ phụ-tùng.

Xe máy hiệu **Gaucher**.

Kính mời quí khách có dịp ghé thăm hằng một lần thì rõ.

CÁI LỢI TRỒNG GIÂU ĐỀ TẰM

(Tiếp theo)

Nếu muốn trong xứ phục-hưng cái nghiệp trồng giâu đề tằm lại, thì những nhà đại tư-bổn ở lục-châu phải mau mau xuất vốn ra đặng lo gây-dựng nghề cội-rễ nầy trước đi. Xứ ta là xứ ruộng-rẫy, các việc trồng-tỉa thuộc về nghề nông ta phải chuyên cần cho lắm, mựa bỏ qua. Vậy trước mặt đây các người có vốn phải liệu định cùng nhau về việc trồng giâu đề tằm. Sẵng đất ruộng nhà, ông nào cũng có mấy ngàn mẫu, hãy lựa khoảnh đất nào, vì cày cấy lâu năm mà phải hết phân, hết tốt, hóa năng, có phèn v. v. thì lựa riêng ra đôi ba mươi mẫu, chiêu mộ công-dân lên líp đất ấy hết thảy, trồng lấy giống giâu, trong một mùa mưa thì đã thấy lợi. Vì kể từ ngày đặt giâu xuống đất cho đến buổi hái lá lòng-ống nhứt, chỉ trong hạng sáu tháng thì đủ. Đã biết đất trồng giâu thì phải dọn cách thiệt kỹ, khác với đất trồng khoai, mía xa lắm. Vì phải xáo thiệt nhỏ đất, nhổ cho hết gốc cỏ mới đặng. Nhưng mấy năm sau công việc làm lại dễ lần, mỗi khi chém hom rồi, thì tược con vượt lên càng sung tốt hơn cây cái. Lại nhà-nước có ý muốn dục lòng nhà nông trong nghề trồng giâu đề tằm, nên hằng lập phương nầy thế khác đặng giữ gìn cho có giống tằm mạnh, kén dày; những nhà nào có lòng ham muốn nghề ấy, thì phòng Canh nông Nam-kỳ sẵng lòng phát giống kén tốt đã từng lựa rồi cho mà làm giống. Nhà-nước lại e vì mấy mùa đầu, trồng giâu chưa có lợi, nên có nghị-định giãm hạng hoặc miễng thâu thuế những ruộng đất cày cấy, lúc lập làm ruộng trồng giâu. Ấy là nhà-nước muốn cho quốc-dân ta chuyên cần nghề trồng giâu đề tằm, đặng ơn riêng đó, sao các điền-chủ ta không lưu-tâm tới, sao không sớm lo lập cuộc trồng giâu đề tằm, sao không đem những ruộng đất xấu, lâu nay các ông phải thường thuế hoài, mà không có thâu một mảy lợi nào, khai phá đổi ra ruộng trồng giâu, trước nhờ cái hoa-lợi mới, sau lại đặng giảm nhẹ hoặc chuẩn miễng quan thuế, ấy chẳng là một đều tiện cho mình chăng? Các ông điền-chủ đã rõ sóng cạnh-tranh ở ngoài càng ngày càng tràng vào xứ ta chưa? Các ông có rõ rằng: nếu lập đặng nghề trồng giâu đề tằm, đặng ươm-dệt, hoặc là bán kén cho các sở dệt tơ lụa Bắc-kỳ, thì mình đặng thâu lợi về thổ-sảng chăng? Các ông có biết, nếu ta lập nên cuộc tằm-giâu rồi thì chẳng mấy năm đây tại bổn-xứ sẽ có tơ lụa sanh-sảng tại Nam-kỳ, do tay người Bắc hoặc người Nam dệt ra chăng? Bằng đặng toại như sở-nguyện của chúng tôi kể trên kia thì tiền bạc ta ít chảy ra ngoài, cuộc lý-tài sẽ hưng vượng lại, làm cho đường sanh nhai trong nước đặng thung-dung, ấy chẳng phải là một sự vui sao?

Các nhà có ruộng đất xứ ta chẳng nên kể chắc rằng: ruộng đất ấy vẫn còn tốt, có hoa-lợi thường, mà không để ý lo xa; nhưng chẳng bao lâu đây, những đất tốt phải cày bừa trồng tỉa nhiều năm phân-phướng phải hết mà trở nên xấu. Như hiện thời đây các tỉnh Tân-an, Vĩnh-long, Mỹ-tho có nhiều chỗ ruộng thì hóa gò nồng phải khô, không thể dẫn nước, vườn thì cây trái ngày kém ít, hoa lợi thiệt-thòi. Vậy nên dùng ruộng đất ấy mà làm ruộng trồng giâu; các ông cũng chán rõ rằng: chẳng những chỉ trồng một thứ giâu, mà ta cũng còn trồng xen rau đậu khác dưới líp giâu, đề lấy hoa-lợi đấp bồi vào sở phí ta đã tốn.

(Còn nữa)

NÔNG CỔ MÍN-ĐÀM.

Hoa, Chim, và Người

Gió bấc thổi rai-rai, mưa tro chan pháy-pháy. Bóng ác gần về tây, cảnh trời ảm-đạm. Người rảo bước Hoa-viên, dạo xem giải muộn. Dựa tường một cây Thược-dược còn nở đôi bông, chớ trong tiết Đông-thiên cỏ hoa phần nhiều phải xàu-úa. Trên nhành Thược-dược có một con Chim, đậu đó rỉa lông, lảnh-lót tiếng kêu, tỏ dấu thung-dung mà tự-đắc. Hoa cũng khoe màu bày nhụy, có ý đem cái sắc nước hương trời mà phô ra, mong làm cho ngữa-nghiêng mắt tục. Mạnh Chim Chim thốt, mạnh Hoa Hoa cười, thiệt là một cảnh-trí rất nên ngoạn-mục cho khách tiêu-diêu. Nhưng Người đây là một khách có chí lo dời, tuy rảo bước dạo chơi nhưng không chủ-ý gì đến Hoa, Chim, nên mình đứng vào cảnh vui, song tâm trí lo nghĩ dâu đâu, đề cho: *mặc dầu Hoa nở, mặc dầu Chim kêu!*

Chim thấy vậy mở lời ướm thử: Nầy người ôi! ngơ ngẩn nổi gì? Cõi Trần tay Tạo xây nên, đề cho Trần-khách mặc tình say vui! Nhơn sao có ngẩn-ngẩn ngại-ngại, đem cái *Vui* mà bỏ lại ra ngoài, kíp người trăm tuổi mấy ai, rồi đây Bành-Tổ, Nhan-Hồi cũng vươn! Kia trên thế trăm ngàn vui thú, vui trong vòng Bốn-vách ngổn-ngang, chơi Tiên, đánh chén ê-hề, lao-xao xe ngựa đi về toại thay. Vòng áo-mão làm lòa mắt thế, vẽ vinh-hoa che lấp miệng đời, tẻ-vui cũng một kiếp người, mau chơn kẻo trễ chưa chơi đã già!!! Hoa nghe nói chụp cười hả-hả, nghĩ mà coi thiên-hạ điên sao? Người ôi! xét kỹ trước sau, kiếp con người dễ ước-ao đặng hoài! Mùi dương-thế nếm qua cho trải, chớ dần-dà trễ nải cái xuân. Sắc xinh đồ nước nghiêng thành, xưa nay là báu mấy lần gặp sao? Người có nhớ xưa nay cho kỹ, biết bao là những vị đế-vương, vui chơi sự-nghiệp xem thường, kiếp mình miễng toại, lo lường chi xa! Người trên thế thường ưa thích-chí, ai lưu-truyền phú-quí được sao? Xưa nay những bực anh-hào, lập thân ai chẳng sa vào chỗ chơi? chơi cho rõ nước đời sâu-sắc, chơi cho thông cuộc thế là sao. Chơi cho đủ ngón với người, thết sau mới khỏi tiếng cười rằng quê. Đừng chậm trễ bỏ bê cái thú, không vị tình ai rủ mà chi, ăn chơi mà có tội gì.....!

Nghe chim hoa mấy đều cạn kẽ, bận lòng người dường thể nấu-nung, xét thêm tức giận vô cùng, đề lời tập tánh thung-dung đáp từ.

Rằng Tạo-hóa sanh người trên thế, chớ tưởng lầm, ấy đề mà chơi, mấy lời hai gã lã-lơi, ta xin giải rõ đề ai nghe tường. Sanh trên thế chớ nên vọng tưởng, lầm cho rằng sung sướng mà sai, lở sanh vào cõi Trần-ai, mỗi người đều đóng một hai vở tuồng. Mỗi mỗi ai lo đẹp phận mình, lo cho tấn-kịch thêm xinh, mỗi người lo đủ mựa hề sót-sơ. Vưng lịnh cả bầu Trời sai khiến, xúm nhau làm cho được vẻ-vang. Cõi Trần tuy quán qua đường, song người tua phải lo-lường sao đây. Trước lo làm cho tròn phận sự, phận làm dân đối với quốc-gia, lo cho xứ đặng thuận-hòa, nhơn dân an ổn lo mà làm ăn. Người người phải chuyên lo nghề-nghiệp, cùng bán buôn kíp phải lo-âu, lập nên nước mạnh dân giàu, đề rồi con cháu dồi-trau thêm hoài. Người phải biết sao là quyền-lợi, chữ Tự-do lời đề phỉn người. Tự-do mà phải thiệt-thòi, ai ưa thong thả cơ-bần chẳng lo?

(Còn nữa)

C. M. C.

CUỘC CHỢ PHIÊN BIÊN-HÒA

Quan Tham-Biện Biên-hòa rao cho bá tánh hay rằng: vì cái đại-tang của Thuộc-Địa mới xãy đến nên cuộc Chợ-Phiên đình lại ngày chúa nhựt 4 Février.

Hởi người Annam!

Hãy đọc báo « La Voix Annamite » là tờ báo đề bảo-chữa quyền lợi mình.

Tòa soạn tại đường Pellerin số 82, Saigon.

CÁI ÁCH QUAN-LẠI

(Tiếp theo)

Bởi trình-độ quốc-dân ta còn kém, tư-tưởng chưa đặng rộng, thường tưởng lầm rằng; làm quan mới có chước nuôi mình nên ngoại trừ đường sĩ-hoạn, các nghề nghiệp khác ít ai chuyên-đến. Trót mấy mươi năm rồi, quốc-dân thọ giáo với người Pháp, là người học rộng nhứt bên Ơ-Rốp, bao nhiêu học-thuật của người quí-quốc đem sang đây truyền bá quốc-dân ta, đều là cao-thượng cả, song hềm vì quốc-dân ta nghĩ sái, dùng lầm, đem học-thuật cao-thượng làm lợi khí, lo lấy sự vinh hiển no-ấm cho mình, chớ không một ai chịu đem tài học thông-thái mình mà hóa lại người đồng-bang. Quốc-dân ta chuộng nghiệp làm quan như vậy, làm cho thương trường bỏ trống, công nghệ vụn về, chế-tạo chưa tinh một món nhỏ-nhoi, còn mong chi dựng nổi những công-cuộc lớn lao như các dân-tộc khác.

Cã một nước mà người dân cứ châm-chĩ nơi trường quan-lại, không ai còn mong đến nghiệp gì khác nữa, thành ra học rồi thì làm quan, bởi vậy ngày nay quan trường đà chật nức, mà người chờ bổ vẫn lao-xao ở ngoài vòng, hoặc chờ ngày lảnh chức, hoặc kiếm thế hành-động cho mau có chỗ làm. Vì vậy mà trong quan-trường lại nãy ra một trường cạnh-tranh nhau nơi chỗ làm. Những kẻ thi đỗ muốn đặng bổ vào ty sở nào đó, thì phải hết sức kiếm phương nầy thế nọ, mong cho đặng mới thôi, thậm chí phải lấy thế-lực kim-tiền, đề mua chỗ làm. Vậy nên, lúc đặng sung bổ vào ty sở nào đó, thì trước đã tổn-phí rồi. Người muốn sung bổ đi làm quan, lại dùng thế-lực kim-tiền đề lót đường, đến lúc đắc lộ rồi sao cho khỏi sanh lòng hà-lạm hối-lộ cùng sanh cách nầy thế nọ, đặng thâu cái số tổn-phí đã xuất trước kia. Xem như gương sau đây thì đủ rõ người làm quan phần đông có tánh ưa hối-lộ hay không; một viên-quan kia, đặng bổ đi một chỗ nào đó, đến lúc Chánh phủ muốn thuyên bổ nơi khác, lại kiếm thế xin ở lại một ít lâu, đó là dấu chỉ viên-quan ấy ra thể nào, vì nếu phải chỗ ấy là làng cha quán tổ, mà lịnh chánh-phủ thuyên đi, tức phải vưng theo, bằng không có ý gì khác, thì ở đâu lại không phải chức quan, ở đâu lại không bổng-lộc và quả mình thiệt thương dân, thì xứ nào mình hóa dân cũng vậy, lựa phải một chỗ ấy mới đặng sao?

Nếu người làm quan, chánh-phủ đổi đi, lại làm thế xin ở lại, chắc là vì có xứ ấy, chỗ ấy dân chúng còn khờ dốt hoặc hiền lành lắm, đề mà bắt-tước, nên mong ở đó cho lâu, đặng kiếm lợi cho nhiều. Còn biết muôn ngàn nào mà kể, về cái hại của trường quan lại xứ ta hiện thời.

Ở nước người, kẻ ra lảnh chức quan, phần nhiều là kẻ ưu-thế, mẫn-thời vì tấm lòng thương dân, phải ra dìu-dắc; quan đứng giữa chừng thay mặt dân đem những việc chánh hay, sự dạy giỏi của chánh-phủ mà trao cho dân; đem các đều dân chúng ước nguyện cầu xin, mà tỏ ngay cùng chánh-phủ. Quan thì dùng luật nước trị dân nơi chỗ lầm-lạc, sái quấy, làm hạnh-phúc cho dân chớ chẳng phải gây họa hại cho dân. Mà ở nước ta, ngày nay, thử kiếm trong hàng quan-lại, đã có mấy người biết lo cho dân, đã có vị nào tự bổn-tâm tìm-kiếm phương thế hay, đề khai hóa dân, cho dân biết tự do là làm sao sung-sướng là cái gì. Nhưng trong hàng quan lại, có vị thanh liêm mà cũng có nhiều vị ưa lạm dụng quyền-hành chung của mình, đề áp-chế dân chúng, dường như muốn cho dân-chúng phải quê-dốt mãi mãi, hầu mình mới có thể thi hành cái thủ đoạn tham-ô kia. Cái ách quan lại dường như có nọc độc, hễ tiêm-nhiễm rồi thì thông-lưu cùng, khắp trong xã-hội ngày nay quả là một mối hại lớn.

C.-H.-Đ.

Quốc-văn ta phải suy tồi!

Quốc-văn ta nghèo! Quốc-văn ta thiếu! Ấy là lời của mấy ông có dạ thương mến Quốc-văn.

Đã nghèo, đã thiếu như thế mà chẳng lo vun quén đắp bồi thêm cho đặng vẽ-vang, lại muốn đánh-đổ cho mau suy-sụp, hầu một điệu văn mới mẽ bởi ngọn gió Thái-bình-dương thổi mà vào đất ta ồ-ào chẳng giứt.

Từ có điệu-văn Quốc-ngữ đến giờ thì Quốc-văn ta đã đặng tô điểm đắp bồi thêm, bởi nhiều tờ nhựt-báo Quốc-âm, trong đấy có hiếm lời — tuy là tiếng của ta thường dùng — mà ta hiểu không thấu sâu xa nghĩa lý. Nếu vậy thì tờ báo Quốc-âm đối với ta công trình chẳng nhỏ! Nó là một cây đuốc đề cho ta soi thấu hang sâu vực thẳm. Vậy ta nên yêu, nên mến, nên trọng lấy tờ báo Quốc âm cho lắm. Dầu cho óc ta sẵng có một khối văn minh không thế nào rút [illegible], thì ta cũng chớ nên quên tờ báo quốc-âm, đừng khinh khi bĩ bạc. Dầu ta có mùi tân học, ta không cần đọc đến xem đến, thì đấng làm cha anh ta xưa cũng đã nhờ nó mà biết thêm tiếng nước nhà rồi. Ta đã không ưa đọc thì chớ, mà lại còn mở một lời [illegible] rất nên khôn quỉ hơn cha anh rằng: « *Báo chữ quốc-ngữ rẽ rẽ, [illegible] nói chuyện xàm, tôi không muốn đọc, tôi chỉ ham đọc báo Tây mà thôi...* »

Nghe qua câu nói, ta có nên buồn giùm cho báo quốc-âm, cho chữ quốc-ngữ chăng? Báo quốc-âm, nói xàm! chữ quốc-ngữ rẽ rẽ! Ta biết nói thế, ta nên tự hỏi lấy ta rằng ta thông hiểu hết tiếng mà ta thường dùng mỗi ngày không?? — Chắc là không!... — Nếu ta không hiểu rõ tiếng thường của nhà ta, mà ta cần chi ham đọc tiếng nước ngoài, trong nhà không rồi, ngoài đường sao xong!

Ta ham đọc chữ tây, thật phải, vì chữ tây ta học nhiều, nó thấm thấy vào óc non ta đã lâu. Nhưng khi ta đọc báo chữ Langsa rồi, ta cũng nên nghĩ lại: « Áo của người ta mượn mặc, tuy nhiên là vừa vặn, mà củng là áo của người, chi bằng áo của ta dẫu rách mà nó củng là của ta; ta ngồi trên một cái xe hơi, coi phải cách lịch sự, nhưng mà lương tâm không khoái bằng ngồi trên một cái xe có bò kéo, tuy là thô bỉ, mà củng bởi tay của người mình chế tạo. Cho nên có câu tục diêu:

« *Ta về ta tắm ao ta,*
« *Dầu trong dầu đục nước nhà còn hơn* »

Phương chi ta là con nhà Annam, lúc ta mới biết kêu ba-ba, má-má, thì óc non ta đà dụng sẵng tiếng nước nhà, ta cập sách vào trường thì củng học ròng chữ quốc-ngữ, sau mới học đến Pháp-văn, mà nay lại trở khi chữ quốc-ngữ, khi tiếng nước-nhà, nghĩ có buồn không! Ta cũng đừng quên tiếng nước nhà ta, chớ nên phụ bạc chữ quốc-ngữ. Nếu trẻ em ta mà nghe ta nói chữ quốc-ngữ rẽ-rẽ, báo quốc-âm nói xàm, thì chi cho khỏi chúng nó noi gương đàn anh nó mà khinh-khi, bỉ bạc chữ quốc-ngữ, báo quốc-âm, chớ chẳng không. Nếu thế, chắt ít lâu đây báo quốc-âm sẽ tuyệt, mà chữ quốc-ngữ lại trở nên vô-dụng. — Lúc ấy đó khách ngoài trông vào thấy tình-cảnh như thế, không khỏi cho ta rằng mới chuộng củ vong, lại là một giống người hay quên cội-rễ.

Nên chi, vừa kết luận bài, tôi xin nhắn nhủ cùng ai dầu không yêu, cũng để lòng vì, chớ nên vừa có mới lại đành nới củ, thì tránh sao khỏi người cho ta là thằng vong-bổn.

LÂM-THANH-TRƯỚC

Saïgon tân-văn

Phái bộ Thân-sĩ đến Saigon

Phái bộ Thân sĩ là các quan Ernest Outrey, quan Perreau-Pradier, quan Maitre Vallude quá giang tàu Angers, đến Saigon sớm mai thứ năm, 25 Janvier.

Đường Maurice Long

(Rue Maurice Long)

Hội-đồng thành-phố nhóm đại-hội ngày 24 Janvier 1923, 5 giờ chiều; lúc khai hội ông tấn-sĩ y-khoa Trần-văn-Đôn nhơn danh bá tánh Annam, xin lấy tên Maurice Long, nguyên Toàn-quyền Đông-pháp quá vãng tại Colombo, mà làm tên đường, hoặc đặt tên một chỗ nào-đó hội cho vinh-diệu cái thinh-danh của ngài, đề cho thần-dân Đông-pháp ghi nhớ.

Ông Tholance quan Đốc-lý thành-phố và bàn ủy-viên có mặt đều vui lòng công-nhận ý-kiến ấy. Quan Đốc-lý hứa sẽ lấy tên ấy mà đặt tạm cho Đồng-lạc-viên (Jardin de Ville) tục kêu là Vườn Bồ-rô hay là vườn Ông Thượng, đợi chừng nào đường Charles Thomson vở thêm hườn-thành rồi, ngài sẽ thêm thiệt tên vào đường ấy.

Ông Đôn lại xin lấy tên ấy mà đặt tên Chợ-củ Saigon (Place du vieux Marché) là *Place Maurice Long*. Nhưng ông Lancelin lại bát rằng nơi ấy sẽ cất kho-bạc chánh, lại rất nên bất tiện là bốn đường hiệp lại một (Charner, Guynemer, Amiral Rose, Vannier). Rốt việc ai cũng đồng một ý với quan Đốc-lý cả.

Vậy chẳng bao lâu đây, sẽ có một đường kêu là « **Rue Maurice Long** ».

Nếu xét cho kỹ quan Toàn-quyền Maurice Long đối với dân Đông-pháp công trình chẳng nhỏ: *Ngài lo lập đường xe lửa từ Mỹtho qua Bắcliêu, Càmau, từ Saigon tới Battambang, được Nam-kỳ, Trung-kỳ, Bắc kỳ, Ai-lao, Cao-mên thông-thương cho tiện đường thương mải; chấn chỉnh Nghị-viện Quản-hạt Nam-kỳ; mở mang quyền-lợi cho dân Annam; mở cuộc Quốc trái 6 triệu bạc đặng làm đường xe lửa từ Vịnh chạy qua Đông-hà và nhiều công cuộc khác không thể kể xiếc......*

Mà nếu đem tên ngài đặt tên đường thì chẳng chi gọi là không xứng cả. Muốn cho vinh diệu thinh danh của ngài, cho xứng với công trình của ngài trót 4 năm lao khổ thì nên lựa một chỗ nào cho danh vọng như mấy chốn công đường (établissement) thì mới là xứng đáng cho. Như tại Hà-nội có trường Cao-đẳng lấy tên Paul Bert kêu là *Lycée Paul Bert*, trong Nam-kỳ trường Bổn-quốc kêu là *Chasseloup Laubat*, trên Nam vian thì có trường *Collège Sisovath*. Thế thì vinh-diệu biết bao nhiêu! vì mấy quí danh ấy đều có công khó nhọc với nhà-nước rất là nhiều.

Nên chi theo ý chĩ hội nghị thành-phố nên lấy Maurice Long mà đặt tên cho Nữ-học-đường (Lycée des Jeunes Filles Indigènes, đã biết trường Nữ-học là công khó của ông Albert Sarraut cựu Toàn-quyền Đông-pháp sáng tạo nhưng có một chiếc hỏa-thoàn đóng tại sở Ba-son (Arsenal) đã lấy tên ngài rồi, vậy thì nên đem tên M. Long mà thêm vào trường Nữ-học thì rất xứng đáng; hay là thêm vào trường Primaire Supérieure des Jeunes Filles, tục kêu là *Trường Đầm*, thì cũng là tốt vậy.

Ước ao sao hội nghị-viên thành-phố tổ-chức lại [illegible] vừa với tên Maurice Long, thì [illegible] hương hồn ngài cũng đặng toại lòng nơi chốn-làng mây cõi suối.

Mong thay, ước thay.

Trước-Lâm.

Hiện-trạng phương Ơ-Rốp

Do điện-tín hằng ngày và các báo langsa đệ đến thì hiện trạng phương Ơ-Rốp như vầy: 45 ngàn lính sắn-đá langsa xáp đến tỉnh Ruhr, hầu giúp sức cho các quan chức langsa, phải đến đó thi-hành tờ Hòa ước Versailles, về vụ giao thông, người A-lơ-Măn không khứng y lời giao ước. Đã có thi hành và bắt buộc nhiều nhà kỹ nghệ lớn. Thật tình-cảnh rất khó khăn, [illegible] đề vậy ngồi [illegible]

Phe đảng A-lơ-Măn [illegible] như trước, vì trong các nhà người A-lơ-Măn, nơi chỗ tín-trọng lại đều có treo những bức tượng của Guillaume II, của Hingdenburg và của Ludendorff. Đồng-minh của Pháp, ngoại trừ người Bên-rơ và I-ta-liên, kỳ-dư thảy đều khoanh tay, tọa quang thành-bại, đề một mình người Langsa với quân A-lơ-Măn. Bên I-ta-li, bọn Facismes, thế lực lấn lên. Ông Mussolini tuy đáng tặng khen vì công-nghệp, mà tấn [illegible] nhiều lại thối bấy nhiêu. Bên Ăn-lê, vì bải công mà có hơn một triệu người phải vô-nghệ, chánh-phủ phải có nội hoạn. Nước Pháp và Ben-gít đang túng tiếu về tài-chánh. Song thiếu bạc chẳng đủ hại. Tin vô-tuyến-điện sau nầy nói Gờ-réc cử động 145 ngàn binh tại phía tây thành Thrace, chánh-phủ An-gô-ra chiêu mộ ba toán binh.

Thật ai cũng đều nghi-nghị tin nầy.

H.

Cuộc diễn-thuyết tại Nam-kỳ Khuyến-học hội

đêm thứ năm 25 janvier 1923

Đúng tám giờ tối, người đến nghe rất đông, có các tay bĩnh bút các tờ báo Tây-Nam gần đủ mặt. M. Nguyễn-an-Ninh khởi sự cắt nghĩa về chữ « *Culture* », người nói đã hiệp ý với M. Ng.-hảo-Vĩnh, mà dịch câu. « *Une culture pour les Annamites* » ra tiếng Annam là « **Chung đúc học-thức cho người Annam** » Đoạn kế người xin giải-nghĩa sao gọi là chung-đúc học-thức. Tôi xin thuật sơ-lược lời người nói sau. Người tỷ rằng: trong bốn nghề (tứ thú): Cầm, kỳ, thi, họa, cũng đều có thể gọi là lý-tưởng của sự chung đúc học thức đặng. Bởi xưa người Tào qua chiếm-trị xứ ta lâu đời, nên chi cái sự khai hóa của quốc-dân ta đều giống họ. Nay xem lại, thì sự khai-hóa theo lối Tào không có thế gì bồ-cứu cho xã hội ta trong đường văn-minh tấn-bộ, vì văn-minh Tào không phải là cái văn-minh hay, đề hóa người. Vậy thì ta cần phải chuyên theo một nẻo khai-hóa. Mà không nẻo khai hóa nào có thể mở-mang con người trở nên toàn văn toàn đức cho bằng sự khai hóa Ơ Rốp. Muốn nói rõ hơn thì sự khai-hóa của Pháp quốc. Vì nền văn-hóa Pháp-quốc có thể dắt người đến nơi đức sáng, đề sửa mình, trị nhà rèn đúc vỉ nhân, bác sĩ, nưng đở trình-độ nước nhà, cho dân-tộc nở-nang, hầu khỏi cái kiếp duyệt-vong. (vỗ tay)

Vã ta đã công nhận rằng: nền học-thức Ơ-Rốp rất rộng, sự khai-hóa theo Pháp học là tài, song muốn cho đặng đến chỗ ước-nguyện đó thì phải học rồi đem tư-tưởng Ơ-rốp, Pháp quốc, về mà truyền bá lại cho giống nòi, khử trừ cái tệ dã-mang, chớ chẳng nên học thành tài rồi về cứ dục-dã theo đường **sĩ-hoạn**, đó là học lấy văn-hóa hay mà không biết dùng, đề cho giống nòi phải đọa vào cái họa « **tiêu duyệt** » vậy (vỗ tay lâu).

Vì tuy học-thức của Pháp quốc là học-thức giải cứu, cao thượng hơn hết bên cõi Ơ-rốp, dầu ở I-ta li, ở Ben gít, ở A lơ man, nói tóm là phần đông bên Ơ rốp, cũng không xứ nào bì kịp. Vậy thì ta nên cần-kíp mà noi theo cái học-thức Pháp quốc đặng mở trí dân, rộng tư-tưởng của dân, làm cho giòng giống tráng-kiện, mau thoát ly cái ách nô-lệ. Bằng cứ chăm chỉ theo nẻo hoạn đồ, thì sau đây giòng-giống sẽ yếu ớt, ắt có ngàykia rút vô **rừng rú** mà ở (đến đây vỗ tay nữa).

Người yêu-cầu đồng-bào rõ biết, và so sánh hai nền học thức Ơ-rộp với Trung-Hoa, cái cao thấp có khác nhau xa, noi theo nẻo phải mà khai hóa. Sau rốt M. Ninh dùng lời khiêm-tốn cảm tạ những khách dự nghe, không phụ người là kẻ thiếu niên ít học, đến nghe người diễn thuyết. Và hứa rằng trong một tháng nữa người sẽ trở qua Pháp mà học thêm cho sự học thức tăng tấn, cho khỏi phụ công-trình bấy lâu đèn sách.

C. M. C.

Chiều thứ bảy rồi, M. Hoàng-tích-Chu diễn thuyết tại N. K. K. H. hội, ý đề người đã cáo báo trước. Người dự nghe rất đông, M. Chu diễn nhiều lúc đặng tiếng vỗ tay phong tặng. Tuần tới chúng tôi sẽ ấn hành trọn bài [illegible] đọc giữa công-chúng hôm ấy.

Chúng tôi [illegible] mừng và khen M. Chu khéo dùng lời đề gây mối cảm tình kẻ Bắc người Nam và cho người mong [illegible] thân ái bá kỳ nghe mà sửa tánh.

N.

ĐÍNH CHÁNH

Kỳ báo số 39, có nhiều chữ ấn-công sắp sái. Nay xin cãi chánh:

Trương thứ nhì, khoản thứ nhì, hàng thứ hai mươi lăm, « *quan cảnh trưởng và trẽ thuần-lương* », xin đọc.... *là trẽ thuần-lương*.

Hàng thứ bốn mươi bảy, « nhà dột Hữu-chi gặp, xin đọc.... nhà dột lại gặp.

Bên tờ phụ, bài Ai-tín, Kim-chánh Quảng-Lý, xin bỏ hai chữ Kim-chánh.

N.C.

Đông-pháp thời sự

Thương trường tiêu tức

GIÁ BẠC.

Ngày thứ tư 31 Janvier 1923

Kho Nhà-nước	8f. 35
Ngân-hàng Đông Pháp	8 65
Ngân-hàng Hongkong-Shanghai	8 70
Ngân-hàng Chartered	8 70

GIÁ LÚA.

Lúa chở đến nhà-máy Cholon (mất bao) môi tạ 100 kilos, là.

Vinhlong	4 70	tới	4 80
Gocong	4 85	»	4 95
Baixau	4 90	»	5 00
Baclieu	5 00	»	5 10
Nam-vian	4 40	»	4 60
Giá thường bực trung	4 86	»	4 96

Một vụ phao phản

Vũng-tàu (Bàrịa).—Nguyên trong tháng 10 Annam, có hai tên bợm-bải là tên *Huê* và tên *Chăn*, đều ở Thắng-nhứt (*Cap*) có bắt 1 cặp bò của *Huỳnh-công-Thành*, entrepreneur tại Cap và đuổi đi bán trong lúc ấy có Trần-văn-Son và *Nguyễn-văn-Thấy* rược theo bọn ăn trộm và bắt cặp bò lại được. Hai bợm liệu bề không xong nên đồng đào-tẩu.

Mà vẫn nghề bợm bải hể mất miếng ăn thì sanh oán sanh thù, lập mưu sâu hại người đi tìm kiếm chúng nó. Vì vậy nên 23 Janvier 1923, chúng nó thừa lúc ban đêm lén chôn và giấu sau nhà tên *Son* và *Thấy*, hai chai rượu lậu, rồi đi mạch với sở Thương-chánh (Douanes) tại Cap và dẫn đi bắt.

Khi linh sở Thương-chánh đến nhà *Son* và *Thấy* thì ông quản đi theo tên *Huê* và *Chăn* ra ngoài mương cách nhà ước chừng ba bốn chục thước, rồi hai bợm ta mới xách chai rượu và tỉnh đàm sầm chạy vào nhà tên *Son* và nhà tên *Thấy* đặng phao phản cho hai nhà bị sở Thương-chánh bắt buộc làm khó dễ cho nhà lương-thiện.

Trong lúc ấy thì hai bợm ta mới dồ ngực và nói rằng: « Tao làm bây đa. Đề tao làm hết của rồi còn kêu ăn cướp tới đập đồ của bây nữa ».

Việc ngay gian thì một ngày một rõ, còn sở Thương-Chánh cứ việc bắt tên Trần-văn-Son và Ng.-văn-Thấy.

Dẫn ra sở Thương-Chánh, thì M. *Huỳnh-công-Thành*, vì lý ngay, biết rằng sự phao phản, vì sự oán hận hảy còn sờ-sờ, nên ông xuất *103* đồng, đặng đóng tiền thế chưng cho người cập-rằng của ông là *Ng.-văn-Thấy*. Còn tên *Trần-văn-Son* hiền dự, hể sở Thương-Chánh bắt rồi thì ắt khó, nên có đem bạc trong lưng và đóng 103 đồng

Còn ít ngày tới Tết mà gặp cơn phao phản như vầy cũng dường như cháy nhà.

Vì nghe sự bất bình, phiền sao hương-chức làng Thắng-nhứt không binh vực dân lương-thiện trong làng, nên tôi tỏ bày tự sự, cầu xin quan Chánh tòa Bàrịa, minh xét vụ nầy.

Lẽ thì làng Thắng-nhứt đến quan Chánh-tham-biện Vũng-tàu mà kêu oan cho tên Son và Thấy mới phải. Vì hể quan trên xét đủ lý thì tha ngay.

Nếu tên Son và Thấy không có sẵn bạc trong lưng thì ắt phải bị giam. Buồn-quá-đa!

NGUYỄN-VĂN-MÙI
Commerçant Long điền Bàrịa

Huê-viên

華園

RESTAURANT CHINOIS
Rue des Marins Nº 136, Cholon

Kính trình liệt-vị quí khách đặng rõ: Kể từ nay, chúng tôi sửa-san cái nhà hàng Huê-viên lại thêm kỹ lưởng hơn xưa, xin tỏ rằng: đồ ăn nấu thiệt ngon và cách làm sạch-sẽ. Bề tiếp khách có lễ-phép, người giúp việc biết nói tiếng Annam, đải khách một mực không hạng là Annam hay khách-trú. Chư-vị muốn cần dùng đặc cổ tại nhà hàng mà đải-đằng, hoặc muốn dọn đi cũng đặng, vị nào muốn cần dùng đầu bếp đi đến nhà nấu cũng có. Bổn-hiệu tính giá vừa, miềng toại lòng quan-khách thì đủ. Nhắc lại: bổn hiệu « HUÊ VIÊN » ở gần đường xe lửa Cholon, chung quanh có vườn cỏ-hoa yêm-mát, rất thú cho chư-vị hứng-cảnh thừa-lương. Xin chiếu-cố, đến một phen thì rõ cách chúng tôi sắp đặc thể nào.

KÍNH-BẠCH

PROVINCE DE GIADINH

Avis d'Adjudication

Lieu, date et heures de l'adjudication: Inspection de Giadinh le 9 Février 1923 à neuf heures du matin.

Objet: Reconstruction de la maison commune du village de Phu-my-tây, canton de Binh-tri-ha, province de Giadinh.

Importance approximative: **Deux mille cent soixante piastres.**

Cautionnement provisoire: **Trente six piastres.**

Cautionnement définitif: **Soixante douze piastres.**

Bureau où le cahier des charges peut-être consulté.

Inspection de Giadinh 1er Bureau (3e Section)

Giadinh le 23 décembre 1922.

L'Administrateur,
CAILLARD.

NAM-KỲ NỮ-LƯU DƯƠNG-HÀNG

L'union commerciale de jeunes filles Cochinchinoises

GIADINH

KÊU HÙN

Thời đồ khổ nầy, ai ai cũng lo về phận Nữ-nhi ngày sau không phương thế sanh nhai, vậy nay sẳng Qui-cô giúp việc Nữ-Nghệ Học-Đường lập ra một tiệm kêu là: Nam-kỳ Nữ-lưu Dương-hàng (l'Union commerciale de jeunes filles cochinchinoises). Hội nầy chuyên về việc giao thiệp với các nước mua hàng hóa mà bán, như là: Hàng Tây, hàng Tàu, hàng Bắc cùng là khăn, dù giày, guốc, vải sò; nói tóm lại là những món nào cần dùng cho Nữ-nhi.

Mỗi phần hùn là *10* p kêu đủ 2000 phần là 20.000 p. thì gài **sổ**.

Qui-Bà và Qui-Cô như biết nghĩa đồng bào, biết thương phận Nữ-nhi ngày sau không có bề sanh nhai, nên bỏ hùn vào đây hầu gầy dựng ra một tiệm cái, rồi lần lần bỏ hàng hóa gởi đi các nơi trong Lục-châu, chia nhau mà bán thì có thể, trước nữa Qui-Bà và Qui-Cô mua hàng rẻ sau nữa giúp trẻ Nữ-nhi có cơm ăn và công việc làm.

Qui cô vợ Thanh-Khách hùn vào đây thì được.

Tiền lời một năm chia một lần, do theo số tiền hùn và ngày bỏ tiền hùn.

Nay mọi việc sắp đặt an bài rồi, thiếu một việc là bỏ hàng. Vậy xin Qui-Ông và Qui-Cô muốn hùn mấy phần cũng được và gởi mandat do theo sau nầy:

Banque de l'Indochine Saigon (pour le compte de l'Union commerciale des jeunes filles cochinchinoises Giadinh).

Thì chúng tôi sẽ gởi biên lai và giấy hùn chắt chẳng đến Qui-Bà và Qui-Cô.

BÀN VỀ HỘI

NAM-KỲ NỮ-LƯU DƯƠNG-HÀNG GIAĐỊNH

Các bạn đọc báo đã đặng đọc nơi mục trên, tờ kêu hùn và điều-lệ của hội Nam-kỳ nữ-lưu dương-hàng, lập tại Gia-định. Đó là một cách sắp-đặc hay. Đó là một cữ-chỉ tốt. Lại cũng là bằng-cớ hiển-nhiên trong sự tấn-hóa đoàn nữ-lưu Nam-kỳ.

Còn ai đọc đến mà không vui, không mầng, thấy hội Nữ-lưu dương-hàng nảy sanh sau Nữ-nghệ học-đường. Trong buổi nầy, hàng nữ-lưu các nước đả tấn-bộ vào đàng văn-hóa rất nhiều; nay chị em bạn nữ-lưu xứ ta lại biết lo xa; lập dương-hàng nầy đề giúp đở nhau trong cuộc làm ăn buôn bán, có đáng mầng chăng? Tôi xin tỏ dấu hoan-nghin, chúc mầng hội Nữ-lưu dương-hàng thạnh-phát và xin bàn hội quảng-lý gạnh thêm trong tờ kêu hùn rằng:

« *Qui cô vợ thanh-khách hùn vào đây thì được*. **Song dương-hàng nhứt định không cho người hùn bán phần hùn mình cho khách trú, dầu hùn ít hay nhiều cũng vậy.** » Vì tôi mầng mới tỏ mấy lời nầy, chớ tôi đã từng thấy nhiều hội của Annam, trước thì **mấy cô vợ thanh khách hùn, sau lại sang tên cho chồng họ đứng.**

Dầu sao ta cũng để phòng trước đi!

Người-hay-Nói.

Khánh-hỉ vinh thăng

Ngày 17 Janvier 1923 (mồng một tháng chạp Annam) tại nhà M. Ng.-văn-Bồi, phó tổng Bình-thạnh-thượng (Thủ-dầu-một) mới đặng vinh thăng chức Cai-tổng, nên có trần thiết tiệc cả, có quan Huyện Đông thầy Hội-đồng Trịnh-văn-Vĩnh, thầy Bang-biện Huỳnh-thái-Nguyên, qui thầy tòa bố Thủ-dầu-một và đủ mặt hương-chức tân-cựu trong tổng. Thầy Bang-biện và Hương-chức làng Kiến-Điền có đọc hai bài chúc mầng rất dài, tiếc vì thiếu chỗ nên đăng không trọn. Vậy chúng tôi để ít lời chúc mầng M. Nguyễn-văn-Bồi chỉ nhựt cao thăng

N. C. M. Đ.

PHÒNG QUAN THẦY NHỔ RĂNG
VICTOR B. DE JEAN
5, Rue Blancsubé, Saigon

Ai muốn nhổ răng cho êm-ái không đau đớn nhứt nhối thì xin đến tiềm quan lương-y VICTOR B. DE JEAN, có bằng cấp tấn-sĩ về khoa nhổ răng ở trường thượng đẳng Huê-kỳ và thầy nhổ răng ở trường thượng đẳng y-khoa ở Paris. Phòng nhổ răng ở đường Blancsubé môn bài số 5, Saigon.

Ai muốn rước đến nhà cũng được.

Kính cáo đồng bào

Kể từ đây tờ « *Nông-cổ* » sẽ mở thêm một mục để cho nữ-sĩ *Trường Nữ-công Nữ-hạnh Giađịnh* đăng bài vở cho Qui-ông Qui-bà trong Lục-châu thừa lúc rảnh-rang xem cho rõ cuộc mở-mang của Nữ-nhi Annam.

Qui-Ông, Qui-Bà nên ghé mắt vào đó hầu giúp việc mở-mang cho mau thành-tựu, và nên mua tờ báo cho con gái do theo đó mà tập nghề thương mãi và việc Nữ-công Nữ-hạnh.

Lập diễn đàn tại rạp hát Quảng-Lạc (Đất-hộ)

Đêm chúa nhựt 7 Janvier 1923 nhơn lúc bạn hát Quảng-Lạc của Quan Phủ Trọng hát tại rạp Thuận-Thành (Đất-hộ) mà giúp cho hội Tương-tế đàn bà con gái Annam gọi là «*Nữ-công Nữ-hạnh thương-mãi Nam-kỳ tương-tế hội*» Giadinh và hội nuôi trẻ mồ-côi Langsa.

Đúng 7 giờ có nhạc Langsa của thầy Bảy Điềm ở Chợ-đủi giúp vui; kế đó Qui-cô bổn hội thay mặt cho hội, cho « *Thương-mãi học-đường* » và cho hãng «*Nam-kỳ Nữ-lưu dương hàng*» (l'Union commerciale de jeunes filles cochinchinoises) đọc ba bài diễn-thuyết về phận Nữ-nhi về việc ích-lợi của hội và cuộc thương-mãi xứ Nam-kỳ.

Qui Ông, Qui-Bà có đến xem đông-đảo và đồng khen ngợi.

Diễn-thuyết vừa rồi, Qui-ông, Qui-bà liền đem tiền cúng vào hội rất nhiều, song không muốn cho biết tánh danh. Trường thương-mãi hết lòng cảm tạ Qui-Ông và Qui-Bà có dạ nhiệt-thành như vậy. Chúng tôi xin đăng trước bài diễn-thuyết của cô Nguyễn-thị-Ngãi, Ký-lục hãng «Nam-kỳ Nữ-lưu dương-hàng đọc trong lúc ấy, còn hai bài kia xin kỳ sau đăng tiếp.

Nữ Sĩ, Nữ-nghệ-học-đường
(Giadinh)

Bài diễn-thuyết của cô Ký-lục

Kính Qui Ông Qui Bà,
Qui Thầy và Qui cô,

Nghỉ lại phận gái mười hai bến nước trong thì nhờ, đục phải chịu. Gái Nam-Việt bị chê bai là không có nghề thương-mãi.

Nay chị em chúng tôi sẵn lập ra tại Giadinh một tiệm cái, hiệu là « *Nam-kỳ Nữ-lưu dương-hàng* » (L'Union commerciale de jeunes filles cochinchinoises) hầu giao thiệp cùng các nước mà buôn bán.

Những vật chi để dùng cho bọn Nữ-nhi thì mua về bán lại. Song nghĩ lại một cây làm chẳng nên non. Vậy chúng tôi cậy sức Qui-Ông Qui-Bà, Qui-Thầy và Qui-cô, hùn hiệp cho đủ sức gầy ra một tiệm cái rồi lần lần bỏ hàng chia cho tiệm nhỏ, trước nữa Qui-Ông, Qui-Bà có thể mua hàng rẻ, sau nữa có chỗ cho gái nương thân, mà lánh khỏi đời đồ khổ nầy, bề sanh-nhai đã eo hẹp.

Như vậy ơn Qui-Ông Qui-Bà chẳng biết lấy chi mà bồi đáp, công việc buôn thành rồi, thì khách ngoại bang cũng vui lòng khen ngợi nước Nam ta, cuộc thương trường phải cần giao-thiệp như vậy mới có thể mở mang đàng thương-mãi của Việt-nam đó.

Kính chúc Qui-Ông Qui-Bà an hảo
Chúc cho hang Nam-kỳ bền vững
Chúc Đại-Pháp vạn-tuế.

Người phong-lưu thường ưa dùng thứ thuốc hiệu MÉLIA của hãng L'U. C. I. A. lãnh làm Đại-lý cho cõi Đông-dương. Vì thuốc MÉLIA hút thơm khói, ngon đầm, có nhún sáp một đầu để ngậm khỏi nóng môi. Trong mỗi gói lại có đính theo một tấm hình rất đẹp. Thử hút một điếu, tinh-thần lấy làm sảng-khoái.

Đoản-thiên tiểu-thuyết

GỚM THAY CÁI THÓI PHỤ-PHÀN

(Cảnh-thế Luân-lý tiểu-thuyết)

(tiếp theo)

Trong một làng của chàng *Võ-Liêm* ở, có ông phú-hộ họ *Nhan*, vợ mất sớm để lại có một nàng con gái tự là *Nhan-Anh*, sắc nàng tuy chẳng được thế-thượng vô-song, chớ cũng động lòng khách phong tình liếc mắt. Năm nay mới đúng tuổi cập-kê: nhưng nàng lại đã trộm núp bóng vườn giầu, sớm đào tối mận. Thoản mảng thỏ lặn ác tà, đông qua thu lại, đã nhiều khi mưa gió nặng nề, đá vàng đánh đổ. *Nhan-ông* liếc mắt biết vạt áo trước của con minh rày đã so-le, e để duyên-trì sanh điều dỡ-dang nhăn-nhố, chừng ấy lấy thúng úp voi không tiện, còn chi danh giá *Nhan-gia*. Ông nhứt định kiếm người gả nàng bù của.

Đương toan-tính soạn-bàn, kế được tin chàng *Võ-Liêm* thi đậu; nỗi mừng ông chẳng biết lấy chi cân, vẫn biết rằng chàng *Võ-Liêm* mồ-côi cha mẹ, thân phận nghèo-nàn đói khó, nếu kiếm điều nói ngọt với chàng ắt được không sai, vã con gái ta mà được sánh đôi với chàng cũng là hữu-hạnh, vì chàng tuy bần-hàn song có khiếu thông-minh, trí-huệ...

« Gớm thay cái thói phụ-phàn!
Thấy tiền thôi đã nợ-quàng nợ-duyên »

Ấy là cái sở-ước của *Nhan-ông* đã toại, cậy mai đến nói có một lần, chàng *Võ-Liêm* đã thuận tình ưng dạ, cũng vì lầm lúa đầy, kho tiền đầy của *Nhan-gia* khiến cho chàng chóa mắt. Định ngày xong xuôi, cách mấy hôm sau đã thấy *Võ-Liêm* và *Nhan-Anh* động phòng huê-chúc. *(Bởi ông muốn Võ-Liêm cùng nàng Nhan-Anh vầy duyên cho gấp).*

Thảm thương nàng *Kim-Nga*, từ buổi *Võ-Liêm* để gót ra đi, ngày đêm nàng luốn những vang-vái cho chàng đặng may-mắn toại kỳ, hầu trở về học thêm, mau chiếm được cao-sang địa-vị. Nàng hằng quyết dạ rằng: dầu cực khổ thế nào, cũng rán sức phụ-cấp cho chàng được tay vin nhành-quế chơn đạp ngao-đầu, nức tiếng thanh danh; trước phu qui, sau thê vinh, vậy mới phỉ chí lứa đôi từ thuở.

Nên bữa chàng về, hay tin lành, nàng chẳng xiết nỗi mừng, mừng dường được ngọc Lam-Điền, tấm lòng càng khoan-khoái; nghe được một tiếng của người khen ngợi chàng, dường tấc-dạ chàng đã sang-xẽ làm hai. (1)

Cách mấy ngày sau, nàng cố-ý thăm cho thấy mặt người yêu, vừa bưng bánh đi ngan, mắt liếc vô nhà dọ kiếm. Qua lại hai ba lần chẳng thấy dạng hình; *Kim Nga* buồn ý đi luôn, dặn lòng bữa khác.

Chẳng dè đi vừa được một khoản đường thấy *Võ-Liêm* đang ngồi tréo mãy trên xe với một thằng nhỏ còn-con dục cương buông khấu. Xe chạy gần đến, *Kim-Nga* trân mắt tỏ mừng, chàng xây lưng dục vó. Nàng lấy làm ngạc-nhiên đứng nhìn theo vó ngựa ngẩn-ngơ, dường như mơ màng giấc mộng. Đến chừng nghe tiếng khách đi đường trỏ tay nói với nhau rằng: «người ngồi trên xe là chàng *Võ-Liêm* rễ của *Nhan-viên-ngoại* đó!»

Châu ôi! điều đâu sét đánh lưng trời, nghe qua nàng *Kim-Nga* rụng rời ngảo ngượn, thở chẳng ra hơi; một chập nước mắt đượm tràng nhỏ giọt. Nàng liền lấy vạt áo lên lau nước mắt, thở dài và ngước mặt trên không, tỏ dấu hỏi ông xanh: « người dường ấy, xử lẽ nào cho chánh? » Đoạn nàng gượng lần để bước. Vừa đi vừa suy nghĩ: Ôi!...

« Gớm thay cái thói phụ-phàn!
Dám đem cái nghĩa đá vàng làm chơi! »

Bắt đầu từ đây, nàng *Kim-Nga* càng ngày lợt thấm phai hồng, vóc hình gầy võ; khi đi bán, lúc ở nhà, vào ra ngơ-ngẩn dường như ngây dại, chẳng còn mong chi lữa hương nhen-nhúm, hầu đợi ngày cá nước chung vui.

Còn bên nầy, chàng *Võ-Liêm* khuya sớm cùng nàng *Nhan-Anh*: khi cười son cợt phấn, lúc nguiên-ngửa dựa má kề vai, chan-chan niềm ân-ái. Tuật vui nầy còn sánh với vui nào; chiều xem hoa thưởng nguyệt, uống rượu tiêu sầu, tối có người ấp-yêu tình-tự.

Nhưng mà cái thói trên Giầu trong Bộc, đến thất cũng chẳng chừa, ấy là nàng *Nhan-Anh* — ban đầu còn duyên mới tình ưa, chớ hể lâu rồi, cũng vườn giầu giấu đúc; « chẳng đi tươi có chồng nhà, chồng về ra bộ thiệt-thà chồng thương! »

Một hôm *Võ-Liêm* cùng bạn học ngày xưa tự là *Ngọc-Cát* di coi hát ở rạp về, vừa tới ngã-tư đường cái, *Võ-Liêm* liền giã-từ phân nẽo, kêu xe thẳng về nhà. Còn một mình *Ngọc-Cát* lững-thững bước nhặc khoan giữa lộ khuya vắng vôi. Đương đi vẳng nghe khúc đường kia có tiếng người than khóc âm-i, dường thể gái sầu duyên tủi nợ, lòng [illegible] nghe bắt lạnh mình. Nhưng chàng [illegible] chân nhẹ gót đến xem cho biết. [illegible] thật quả một nàng con gái trạt chừng [illegible] độ-mai ngồi dưới bóng cây, tay chống cằm, nét hoa còn đượm ướt; bên cạnh nàng lại có một cái tràn không đề đó. *(Tưởng chàng đợi tỏ là ai, cũng chẳn biết ấy là nàng Kim-Nga đây)*. Thấy vậy, *Ngọc-Cát* liền để lời hỏi-hỏi, mới hay là một tấn bi-kịch xảy ra tại bởi bạn minh, mà bấy lâu chẳng được rõ. Thiệt đồ khốn kiếp! Dám [illegible] phụ-phàng làm chủ-nghĩa. *Võ-Liêm* [illegible] làm lòng thương vô-hạn « *Hai người như [illegible], một người như hai* ».

(1) Theo chữ *lảo thi*: 「中心如醉」
ơi! ta chẳng được hay mà rằng, chớ nếu ta rõ biết lòng chim da cá của ngươi rồi, thời ta dễ yên lòng để cho ngươi vì một đứa thất-phu mà thiệt kiếp xuân-xanh, ngàn năm chịu một tấm lòng uất-ức...? Ta chẳn biết ngươi vì đồng bạc trắng nó làm tối mắt lương-tâm, chớ như nàng *Nhan-Anh* há ai chẳng rõ rằng là giống liễu ngỏ qua tường, vậy mà ngươi đành nhẫn-tâm phụ với ai kia, cho để tiếng bội-ân, ngàn thu sĩ-nhục....

LÊ-QUANG-VĂN.

(Còn nữa)

THƠ TÍN

Saigon, le 24 janvier 1923.

Ký gửi chị Huỳnh-thị-Nguyệt, nữ-giáo viên

Đương học bài địa-dư đặng mai thi « composition mensuelle », bổng đâu bà Giám trường kêu em lại đưa một bức thơ coi dấu đóng thì ở Bà-rịa gởi đến.

Xem qua tuồng chữ, em biết là của chị, nên lật đật khai ra đọc thử. — Chị hỏi em có rõ sao mà chị Trần thị-T có bằng sơ học rồi, lại không học lớp một năm (1e année) lại trở về xin làm nữ trợ-giáo?...

« Thưa chị, em không rõ thấu việc người, vì đèn nhà ai nấy sáng, mà em lại đương lo việc bút-nghiên nữa nên em chẳng tìm-tòi mà biết việc người làm chi. Nhưng lúc chị Trần-thị T... thôi ra rồi em có nghe phong-phanh — mà cũng có bằng-cớ hiển-nhiên — rằng chị Trần-thị-T... bị phạm nhằm luật thứ nhứt trong trường. Thưa chị, chị cũng rõ chớ nào không, luật-lệ của trường mình không có gì mà buộc hơn là chương thứ nhứt. Chương thứ nhứt gồm hết những tánh-đức của mình trong đó, nếu phạm nhằm thì phải bị thải ra chớ chẳng khi nào khỏi đặng.

Tuy là biết vậy, chớ em cũng chưa định chắc, hay không mà dám nói cho chánh-đáng. Chị ôi! từ lúc chị thi đậu mà về đến nay, lòng em buồn chẳng xiết, vì chẳng còn ai mà trò chuyện cùng em lúc viện sách, khi nhà-chơi, không ai khuyên nhủ nhau trong khi hôm sớm. Phần thì lúc nầy có nhiều việc xảy ra làm cho cả và chị em bạn nữ-sỉ mình thảy đều buồn-bã hết sức: ấy là chuyện *nem hôi lá dề nào thơm* của cô *Mỹ-Ngọc* đăn trong tờ báo Nông-cổ mín-đàm kia. Cũng tại một con sâu làm rầu nồi canh, nên cả thảy bọn nữ-học-sanh phải thẹn mặt hổ mày, không dám chường ra nơi đô-hội.

Chị ôi! buồn nầy nếu chị còn ở trường, chị có nên sầu chung cho chăng? Chắc cũng vậy chớ lẽ nào không; người thì bị thải ra vì tội « *Thơ tình* » kẻ thì bị giám trường không thâu cũng vì bị « *Tơ tình* » vươn-vấn, người lại bị nhiều việc quá đáng làm cho người ngoài dòm thấy, rồi nói chung hết cũng một loại bưởi-bòng, lại đem nhiều tiếng thô-bỉ khinh-khi nhạo-báng, thét đầy rồi thiên hạ-nhứt là mấy nhà có con gái-hể thấy xe trước lật xe sau phải tránh thì còn đâu là Nữ-học, thì còn đâu là sự tấn-hóa của bọn nữ-lưu minh nữa!

Em thấy vậy, bắt ngán ngẫm, muốn phủi rồi cái nợ bút-nghiên, trở về lo nồi cơm trách mắm giúp đỡ mẹ già còn hơn, chớ đeo chi mối nghiệp văn-chương đã không rồi bổn-phận thì chớ, mà còn lại bị mang tiếng chịu lời là khác. Thà em học theo câu của ông René Bazin còn hơn. (*Si vous voulez préparer d'heureux ménages populairs, n'élevez pas de filles qui sauront les formules chimiques de l'eau et qui ne sauront pas tremper la soupe*). Nếu muốn cho việc nhà đặng vén khéo vẹn-vẻ, thì đừng có nên cho con gái học *mần hóa học* của nước, mà nó không biết nêm canh là gì.

Rất đổi là người Langsa mà còn nói vậy thay, huống chi là bạn chị em mình. Nhưng bởi lòng ham muốn của đứng làm cha mẹ cố ý cho con gái đi học mong đặng làm chức chi hầu cho rạng mày nở mặt đó thôi, mà không nghỉ kỷ phận gái chẳng khi nào khỏi cái vòng tứ đức tam tùng, phải cho rồi một người coi sóc việc trong.

Nên em, nếu năm nay mà trời đành phụ, em cũng trở về, không mong mỏi việc học hành chi nữa. . . .

Thôi đã tới giờ lên lầu, nên em gát viết, chừng xong thi cử rồi em sẻ viết thơ cho chị hay sự kết quả về việc học của em trong mấy tháng nay. Xin chị miềng chấp.

Nay kính
Thiếu-nữ, VĂN-ANH

NAM-KỲ NỮ-LƯU DƯƠNG-HÀNG (1)

(L'Union commerciale de jeunes filles cochinchinoises)

ĐIỀU LỆ

Điều thứ nhứt. — Qui-Bà và Qui-Cô đứng tên vào sổ hùn đồng lập ra tại chợ Bà-Chiểu (Gia-định) một tiệm cái hiệu là: Nam-kỳ Nữ-lưu dương-hàng (l'Union Commerciale de Jeunes filles cochinchinoises) để chuyên về việc mua, trữ và bán những hàng Tây, hàng Tàu, hàng Bắc khăn, dù, giày, guốt, vải sồ, vân vân... nói tóm lại là những món nào cần dùng cho nữ-nhi.

Điều thứ nhì. — Ngày nào buôn bán được thạnh phát và có hàng hóa nhiều thì sẽ lập thêm tiệm ngánh trong mấy tỉnh thành lớn

Điều thứ ba. — Định kêu cho đủ 2000 phần hùn, mỗi phần 10 p. 00, Qui-bà và Qui-Cô muốn lãnh mấy phần cũng được.

Điều thứ tư. — Như số hùn thâu trên 3000 p. 00 thì khởi việc mua bán lần lần đến ngày nào đủ số hùn là 20.000 p. 00 thì cái năm đó tính sổ và chia lời. Mỗi năm tính sổ một lần và tiền lời chia ra thì do theo số tiền hùn và ngày bỏ phần hùn vào.

Tiền lời trừ các sở phí chia như vầy: Qui-bà hội-viên: 20%; Dự trữ 5%. Chia cho những người hùn 75%.

Điều thứ năm. — Qui-Bà và qui cô hùn trên năm chục phần thì được tranh cử làm hội-viên. Trong qui bà ấy thì cho cử sáu bà lớn tuổi làm hội viên (membre) mỗi khi hội bàn tín việc thì do trong 6 bà ấy, song qui bà ấy không có lương bổng và ở nội Châu thành Giadinh, Saigon và Cholon

Hội chọn cử trong hàng Qui-bà và Qui-cô thêm hai người nữa trong bổn hội có tiệm buôn, biết việc buôn bán và biết chữ quốc-ngữ làm ủy-viên để xem xét sổ sách mỗi tháng mỗi lần, song không lương bổng

Điều thứ sáu. — Mỗi năm nhóm đại hội một kỳ, Qui bà và Qui cô ở xa mỗi kỳ hai năm phải chọn cử mỗi tỉnh một bà thay mặt đến tiệm cái những khi nhóm đại hội mà xem xét sổ sách và tiền bạc.

Điều thứ bảy. — Cô chánh quản-lý lo việc hội trong hai năm, như tiệm thạnh phát thì bổn hội cử lại cho giúp việc thêm hai năm nữa, nhược bằng không lo phận sự thì trong hai năm phải chọn cử người khác.

Điều thứ tám. — Như hội có rủi lỗ quá ba phần tư vốn (3/4) thì phải xã hùn hoặc sang cho người khác. Nếu xã hùn thì tín số còn dư bao nhiêu chia bổ đồng cho người hùn theo số tiền và ngày bỏ phần hùn vào.

Điều thứ chín. — Như số tiền trong tủ dư quá 1000 đồng phải gởi cho nhà Đông-Pháp ngân hàng gin giữ.

Điều thứ mười. — Qui-bà và Qui-cô nào muốn bán phần hùn phải cho bổn hội hay mà sang tên (action nominative).

Lập ra tại Giadinh ngày mười lăm tháng Décembre năm một ngàn chín trăm hai mươi hai.

(1) Theo chữ tảo thì: 南圻女流洋行

HỈ-TÍN

Bổn-báo mới tiếp đặng tin lành rằng ngày 1er Février nầy đây Madame Lê-quang-Giáp Thông-ngôn tạ phòng ông *Fays*, notaire Saigon, định hôn cho lịnh-ái là cô *Alice Lê-thị-Thái* (cựu nữ-học sinh trường Nữ-học) sánh duyên cùng thầy *Cô-văn-Trần* đang tùng-sự nơi ty giáo-huấn Tanan.

Vậy Bổn quán để ít lời cầu chúc cho cặp tân-nhơn Cầm Sắc hòa minh, Tấn-Tần hảo hiệp, sớm sanh chồi quế nhành đơn, phỉ bấy con rồng cháu phụng.

Lại cũng mới tiếp tin lành của hai ông bà Trần-quang-Huy, nghiệp-chủ tại Phú-lộc (Vĩnh-long) cho hay rằng ngày 1er Février người định đôi cho lịnh lang là ông Trần-văn-Đốc, lương-y bổn-quốc, sánh duyên với cô Phạm-ngọc-Diệp là lịnh-ái của hai ông bà Phạm-kim-Khia, nghiệp-chủ ở Vĩnh-Trạch (Bắc-liêu).

Bổn-báo để lời mầng cho Trần-Phạm hai nhà, trai tài gái sắc, dẹp chữ thất-gia, nối tóc đến già.

NÔNG-CỔ MÍN-ĐÀM.

Luôn đây tôi xin dâng một đôi liền hạ tân hôn chia mầng cùng hai họ:

« Đuốc ngọc rọi đầy nhà, hai họ ca mầng duyên chiếm-phụng.
Chén quỳnh vui mầng tiệc, trăm xe kẻ rước khách giai-nhân ».

CAO HẢI ĐỀ.

Mới tiếp đặng tin lành của bà quả-phụ Phạm-văn Hạnh, điền-chủ ở Tân-qui-đông (Sadec) mời đến ngày 1er Février 1923 sẽ định hôn cho lịnh-lang là Phan-văn-Nhan làm việc sở Khám-đạt Saigon, với cô Trần-thị-Lựu trưởng nữ của ông Trần-trọng-Kỳ điền-chủ Mỹ-long (Sadec).

Nên chi tôi để ít lời cầu chúc cho cặp tân-hôn đặng trăm năm bền chặc.

T. V. D.

HỘI NHÀ MÁY XAY LÚA VIỄN-ĐÔNG

(Rizeries d'Extrême-Orient)

Hội nặt danh vốn hùn 25 triệu quan tiền Langsa đều đóng tất số

Ở tại **SAIGON**, đường Belgique, môn bài số 15. — Nhà máy xay và kho trữ ở tại **CHOLON**

CÓ PHÒNG VIỆC RIÊNG LO VỀ CHUYỆN LÚA

MUA LÚA VÀ LÃNH BÁN LÚA — GIÙM TIỀN LÚA VÀ THẾ LÚA — CHỞ LÚA — LÃNH LÚA GỞI KHO

Trước khi bán lúa, xin hỏi bổn hiệu; nếu vị điền-chủ nào mắc đi không đặng thì viết thơ cho bổn hiệu, bổn-hiệu sẽ đến viếng mà bàn luận. — *MUỐN HỎI CHI THÌ BỔN-HIỆU SẴN LÒNG CẮT NGHĨA CHO HẾT.*

Phòng việc: ở tại đường Belgique, môn bài số 15.

CÓ ĐẶT HÃNG NGÁNH TẠI CẦNTHƠ — Và có lập chành mua lúa nơi các chợ thị-tứ

Do Võ Phi Hùng Cựu HS Petrus Ký (67-74) tặng Kho Sách Xưa Quán Ven Đường, Chủ quán Huỳnh Chiếu Đẳng xin cảm tạ. Báo scan từ microfilm của Đại Học Cornell.

Hỡi người Annam! Có cần dùng thuốc tây thì hãy đến tại *Trung ương dược phòng* của *ông MUS*, bào chế tể sư nhứt hạng ở đường Catinat số 195 *Saigon*. Thuốc tốt, giá rẻ.

KOREAN GINSENG

KORÉAN GINSENG là một thứ thuốc bổ cứu cho máy thân thể đặng vận động mạnh mẽ.

Nó bổ tạn phủ thì hay lắm thiệt nó rất có ích cho những người ở về xứ nóng nực.

Duy có một mình **KORÉAN GINSENG** làm sự phước ấy mà thôi.

BIÈRE ASAHI

CÓ MỘT MÌNH HÃNG ***THE MITSUI BUSSAN KAISHA L. T. D.*** TRỮ BÁN MÀ THÔI, MÔN BÀI SỐ 80 ĐƯỜNG D'ORMAY, SAIGON.

TÂN-TÂN-HIỆP-THÀNH

Ở TẠI ĐƯỜNG VIÉNOT, SỐ 40, NGANG CHỢ MỚI SAIGON

Nhãn hiệu có cầu chứng tại Tòa — **HUỲNH-VĂN-NHUNG, kế nghiệp,** — Marque déposée

Làm và bán đồ nữ trang theo kiểu kiêm thời, làm đã mau mà lại khéo, lại có làm ô ăn trầu có chưn bằng đồng si ni-kên (Nickel) qui-khách ở Lục-châu nếu cần dùng đồ làm tại tiệm tôi, xin viết thơ thương nghị.

Đồ làm rồi sẽ gởi lập tức (Contre remboursement) nghĩa là đem tiền đến đóng cho nhà thơ mà lấy đồ.

HUỲNH-VĂN-NHUNG, cẩn bạch.

ANCIENNE MAISON **PHÚ-TOÀN**

ĐÓNG GIÀY TÂY VÀ ANNAM — LÊ-VĂN-BÊN — CHỤP HÌNH VÀ RỌI HÌNH RA LỚN

SAIGON

17-19 Rue Amiral Courbet, (Halles Centrales)

Nhị-Thiên-Đường Đại-dược-phòng

38, Rue de Canton, 38 — CHOLON

ĐÁNH DÂY THÉP ĐỀ NHƯ VẦY **NHỊ-THIÊN-ĐƯỜNG** CHOLON

Dây thép nói: **Số 658**

Có bán đủ các thứ thuốc cao đơn huờn tán thần hiệu như sau nầy:

NHỊ-THIÊN-ĐƯỜNG THUỐC RƯỢU

(Thuốc rượu Nhị-Thiên-Đường)

Thuốc rượu của tiệm Nhị-Thiên-Đường là một thứ thuốc rượu rất quí, do nơi tiệm chánh ở tại Quảng-Đông gởi lại; thiên niên tráng-thọ đoạt tạo hóa chí công, xưa nay chẳng có thuốc rượu nào mà bổ dưỡng nhơn thân điều bổ huyết-mạch, cường tráng tinh-thần, cho bằng thứ thuốc rượu nầy. Hễ uống nó thường thì mặt mày hồng nhuận: gái trai già trẻ, bốn mùa đều dùng đặng thật nó là bá bổ Thánh-dược, công hiệu như thần.

Nếu uống thuốc rượu nầy thường thì đặng tiêu trừ bá bịnh, tinh-thần khương kiện định dưỡng toàn thân; khai tì kiện vị, mầu me đều đặng, nước da mịn-màng; những người mà tiên-thiên bất túc, hậu-thiên bất điều, thì nên uống nó cho thường mà bổ dưỡng.

Đờn bà mà vàng da ốm gầy thì nên dùng nó hoặc muốn an-thai bảo-sảng, thì uống thứ thuốc rượu nầy khỏi lo hậu hoạn.

Ấy là một thứ thuốc Vệ-Sanh rất nên bổ dưỡng. Chủ trị những bịnh kể ra sau nầy:

1° Người còn thiếu niên mà dùng nó thì khỏi sợ tiên-thiên bất túc

2° Người trung niên mà uống nó thì khỏi lo hậu-thiên thất điều.

3° Người lão niên mà uống nó thì khỏi lo bịnh khí suy huyết kiệt.

4° Đờn bà con gái mà dùng nó thì khỏi lo bịnh hậu thất điều.

5° Người văn nhơn mà dùng nó thì có ích về hản-trí mở mang.

6° Người thương-cổ mà dùng nó thì có ích vì cần lao mà không mỏi.

7° Người bỏ thuốc A-phiện mà dùng nó thì có ích vì nó khỏi phục nguyên hình.

8° Người không có con mà dùng nó thì ắt nhiều con cháu.

CÁCH DÙNG

Mỗi bữa trước khi ăn cơm 5 phút đồng hồ tùy theo sức mình mà uống

Giá mỗi ve lớn là.................. 1 p. 00

Mỗi ve thường (ve nhỏ) là.......... 0 20

Chư-tôn hãy nhìn cho kỹ cái nhãn ông Phật mập của hiệu Nhị-Thiên-Đường thì mới khỏi lầm thứ giả, uống vào sanh bịnh.

HÓA ĐÀM THUẬN KHÍ CHỈ KHÁI HOÀN

(Thuốc huờn trị bịnh ho)

Vả chăng đàm là gốc nơi thủy, nguồn cội nó là bởi nơi đồng thấp của thấn đàm mà sanh ra nơi tì-đàm, rồi ngưng kiết lại nơi phổi, cho nên tì là chổ gốc sanh đàm còn phổi là đồ để chứa đàm.

Lời xưa có nói: Hễ trị đàm thì trước phải trị khí, khí thận thì đàm tiêu:

Cách trị như vậy mới phải phép.

Phàm hễ ngoại cảm lục dâm, nội thương âm-thực, thì phế khí át bị huất, tích tụ nước miếng lại mà thành đàm. Nếu trị không trúng cách, thì sanh ra hạch đàm, hoặc sanh bịnh ho, ngủ nghỉ không được, hoặc tay chơn dở lên không nổi, hoặc gân cốt nhức mỏi, hoặc nghẹt lỗ trái tiêm hoặc lưỡi nói không được hoặc sanh nhiều chứng lạ, nói chẳng hay cùng.

Nhưng mà bịnh đàm tuy nhiều duyên cớ, hoặc thì phong hàng thử thấp, hoặc vì uống hoặc ăn đồ lạnh lèo sống sít, mỗi mỗi khác nhau: song chỉ yếu cần là trị cho thuận khí là đầu thứ nhứt.

Bổn đường khảo cứu đã nhiều năm tìm các phương hay mà chế luyện huờn thuốc nầy ra, bất cầu lao đàm hay là ngưn đàm, cùng các chứng lạ; chẳng luận là bịnh nặng nhẹ, hễ uống thuốc nầy vào thì ứng nghiệm như thần.

Dầu cho bịnh đã lâu năm đàm chứa đã nhiều, hễ đam thuốc Hóa-đàm-thuận-khí-chỉ-khái-huờn nầy theo mình mà uống cho thường, thì nguơn khí lần lần bình phục, đàm khí tiêu hết quyền, chẳng cần đuổi mà nó tự nhiên cũng hết.

Chư-tôn có mua thì xin nhìn cho chắc nhãn ông phật mập của bổn hiệu Nhị-Thiên-Đường thì khỏi lầm đồ giả.

CÁCH DÙNG

Mỗi ngày uống ba lần, mỗi lần uống một huờn sớm mai, trưa và tối, uống với nước trà.

Mỗi huờn giá là.......... 0 p. 10

Mỗi hộp 10 huờn giá là.......... 0 90

THÁI-DƯƠNG CAO

Thứ thuốc dán nầy để dùng mà dán 2 bên màng tang, trị về bịnh chóng mặt, nhức đầu rất thần hiệu

Giá 2 miếng là.......... 0 p. 05

Thuốc hiệu *ROB* của quan thầy *ROBER* bào-chế

TẨY ĐỘC BẰNG LOÀI THẢO MỘC

Dùng cái tinh-ba của cây *Salsepareille* (xích-phục-linh) và cây *Cresson* mà chế ra.

Chữa các chứng bịnh ngoài da, lác voi, lác, ghẻ phỏng.

Đau nhức xương, đau đường huyết chạy, ghẻ và ghẻ hờm, ung nhọt, nhức trong mạch máu.

Trị chắc lành bịnh mọc mục trong da (đinh-sang)

Thuốc nầy dùng ròng thảo mộc chế ra, đã khử các thứ có chất độc và hiểm-nghèo, vị thuốc ROB của quan thầy ROBER bào-chế để *trục-khí và làm cho cả cơ-quang trong minh mạnh lại.*

Thuốc nầy uống dề chịu, mau chạy, dể tiêu hóa, dịu-dàng thơm-tho, quả là thứ thuốc *tẩy độc* rất hay.

Làm cho máu ra tinh khiết, bất hạng là nam, phụ, lão, ấu, lúc đổi thay mùa tuyết nên dùng nó mà ngừa bịnh.

Trữ bán. — **PHARMACIE CENTRALE MUS,** đường Catinat từ số 195 đến 201, Saigon.

Thuốc dán của quan thầy ROBER chế

Khi dùng thuốc ROB uống trong thì nên dùng thuốc dán của thầy ROBER (*Dermatosine* du Dr ROBER) mà dán ngoài, thì trừ cả các chứng bịnh ngoài da.

THƯỢNG HẢI DƯỢC PHÒNG

Bd TÒNG-ĐỐC-PHƯƠNG Nº 25. — CHOLON

HẾT THẢY SAIGON, CHỢLỚN VÀ LỤC TỈNH MẤY TIỆM THUỐC BẮC ĐỀU CÓ BÁN

CÁO BẠCH. — *Bổn Dược Phòng có trữ bán nhiều thứ thuốc rất nên thần hiệu đều có dùng cái nhãn* **« Con Bướm-Bướm »** *làm hiệu, chư quí vị có mua thuốc của tiệm tôi, hãy nài cho được cái nhãn* **« Con Bướm-Bướm »** *mới là thiệt thuốc của tiệm tôi, kẻo lầm thứ giả uống vào thêm hại.*

HUYẾT-TRUNG-BỮU. — Trong nước thạnh suy cũng bởi tại nơi dân mạnh hay là yếu, do nơi khí huyết mà ra, cho nên phải hiểu rằng khí huyết làm cho cứng trong nước và bền chặc gốc lại thêm là giống rất mạnh mẽ. Vậy thì có thứ thuốc Huyết-trung-bữu là thiệt, rất bổ huyết của tạn tâm và thêm sức mạnh trong thân thể. Cũng bởi tiệm kiếm hết sức mới đặng thuốc nầy.

Người ốm yếu da mặt như giấy thì biết cái phần huyết đã hư rồi. Vậy uống luôn thuốc Huyết-trung-bữu nầy bảy bữa thì da thịt trở nên đỏ sắc mặt tốt tươi. Khi chưa uống thuốc nầy thì lấy kim chít trên đầu ngón tay ra máu ít nhiều trên miếng giấy xem cho kỹ sắc máu ra thể nào, rồi đến khi đã uống thuốc đặng 7 ngày cũng làm như trước, chít máu nhểu trên giấy thấy sắc máu trở nên đỏ tươi, còn dùng được lâu thì trở nên mập hơn khi chưa uống thuốc, còn như khi mình chưa uống thuốc đi cân thử cho biết, đến khi dùng thuốc đặng bảy ngày thì cân nặng thêm nữa cân. Còn khi chưa uống hãy cầm vật chi nặng trên một yến giơ lên thử coi sức mạnh dường nào, đến khi uống thuốc nầy đặng bảy ngày lại làm y như vậy, cầm thử vật ấy dơ lên như không biết nặng. Vậy thì phải biết thuốc Huyết-trung-bữu nầy làm cho mình mạnh mẻ là bao nhiêu.

Còn người huyết hư bước đi xa không được nữa dặm đường thì mệt, uống thuốc nầy rồi chừng một tháng chạy đến một dặm đường không biết mệt.

Còn thêm một chứng rất hay như ham dâm dục thái quá thì tạn thận đã kém sút, thì phần nguơn khí lạnh uống thuốc Huyết-trung-bữu sáu bảy bữa thì thêm tinh thần lại và ấm hơi tinh khí, bởi nhờ máu má ra, hễ phạt huyết kém thì tạn thận phải kém, nên uống thuốc bổ huyết ấy là uống bổ tạn thận.

Lại còn thí nghiệm người vú ít sữa, hoặc sữa không tốt, uống thuốc nầy sáu bảy ngày thì người vú có sữa hơn ba phần khi trước và tốt: còn người đờn bà đương giáp tháng khi bầm khi đợt khi trồi khi sục làm đau bụng, hoặc ra như làm băng không dứt, uống luôn một tháng thì huyết xấu trở nên đỏ tươi và đúng ngày không đau bụng, còn uống luôn mỗi tháng chẳng hề trồi sụt.

Thường khi con nít nó mất sữa, ngôi tiên thiên đã kém, thì sanh nhiều bịnh khó, hoặc đến bốn năm tuổi nó chưa biết đi đứng, phải biết rỏ bịnh ấy là tại khi huyết chưa đủ, hoặc bịnh cam-tích, cũng bởi đó mà ra như con nít từ 3 tuổi đến 5 tuổi, khi nó đã ăn cơm rồi phải cho uống thuốc Huyết-trung-bữu 1 muỗng cà-phe mỗi ngày 3 lần pha với nước ấm, thì trở nên mạnh mẻ xương cứng và chẳng hề có bịnh chi khác, như khi còn nhỏ máu đều đủ đến già nó không hay đau đớn.

Còn người đờn bà huyết khí hư thì sanh ra rầu buồn lo lắng nằm ngồi không yên, tại cang hỏa hừng lên làm đau bụng và nhứt mỏi cả mình, mà uống đặng thuốc Huyết-trung-bữu thì huyết khí tốt lại, cang hỏa chẳng hừng lên và khỏe khoắn trong mình.

Còn người tuổi trẻ ngôi tiên thiên và ngôi hậu thiên suy kém hoặc ham việc dâm dục, khí huyết hao kém sanh ra vàng da mặt, hay xây xầm tối tâm, đau lưng lỏng đầu gối, tay chơn yếu đuối phải úc tạn cang và tạn thận suy kém và lưn cái óc, làm ra lỗ tai lùng bùng, thì phải dùng thuốc nầy được một tháng thì mặt mày trở nên tươi tốt.

Một người học hành kia phải bị lo lắng quá độ thì tâm huyết phải hao kém như dặng dùng thuốc nầy thì tâm huyết trở nên mạnh mẽ và khí huyết đầy đủ lại, và nở nang hình vóc con người rất nên xinh đẹp.

Một người già cả khí huyết suy kém tinh thần yếu đuối, hãy dùng thuốc nầy thì tự nhiên tóc xanh và râu đen lại có sức mạnh và da thịt hết dùng.

CÁCH DÙNG: Người lớn mỗi ngày uống ba lần trước khi ăn cơm nữa giờ hoặc ăn cơm rồi; mỗi lần 1 muỗng bằng muỗng ăn súp vậy khuấy với nước ấm ấm mà uống.

Giá một ve nhỏ là.......... 1 p. 20

Giá một ve lớn là.......... 2 p. 00

Người thường chơi bài tứ-sắc, hay tìm cho được thứ bài hiệu **(Con-Rồng)** của hãng L'U. C. I. A. trữ bán. Vì bài ấy rất tốt, chia xóc mấy lần cũng không mềm dịu, hoặc phai màu, xướt gãy.

Có gởi bán lẽ các nơi.

L.U.C.I.A.

SAIGON

西貢
安興洋行
請認本行商標註冊督辦

Hảng L. U. C. I. A. lãnh làm Đại-lý cho toàn cả Đông-pháp

Tiệm bán đồ nữ-trang

HIỆU HAM-HANH

Số 14 đường Testard Cholon

Tại tiệm tôi có bán đồ nữ trang, đủ kiểu đủ cách tiện dụng theo lối kim thời như là: Kiểu chạm, vàng vòng, chuỗi hột, hoa tai, dây chuyền, cà-rá, neo, xuyến và mề-đay-đon nhiều cách khéo lạ vô cùng.

Có thợ khéo ở sẵn trong tiệm, ai muốn đặt kiểu nào, thì thợ làm đã mau mà lại khéo; cũng có bán hàng Tàu, hàng Bắc và xuyến lãnh, nhiễu, vân, nho, rẽ và tốt thượng hạng.

Kính xin mấy bà mấy cô rộng lòng chiếu cố, tôi rất thâm cảm thạnh tình.

ĐỖ-VĂN-TỊ cẩn khải.

Nam-châu khách-sạng

Boulevard Tổng-đốc-Phương

Nº 70 71, Cholon

Là một khách-sạng của người Annam lập ra, phòng-vì sạch sẽ, giường nệm tinh-anh, bày trí rất hiệp với cách kiêm-thời. Lại ở nhằm chỗ đô-hội trên lầu gió rong mát-mẻ. Khách quan đến nghỉ ắt sẽ đặng toại mà 'ại giúp đồng-bang tranh mối lợi với khách ngoài.

Xin chiếu cố, tôi sẵng lòng tiếp rước, qui-khách quang-cố tôi rất đội ơn. Chủ-nhân, HẠN-VĂN-VÂN. kính bạch.

THỢ XẢO-THU

Bổn-hiệu có khắc con dấu huê-mỹ theo kiêm thời, bán nón đủ kiểu, cặp da, làm đủ kiểu dateurs, folioteurs numéroteurs, bản đồng và cẩm-thạch. Sửa máy may và nhiều việc khác. Kính mời quí vị đến đường Catinat số 5, tôi hoan-nghinh và cám ơn.

TRẦN-VĂN-MẠCH 脉文陳 SAIGON

THUẬN-HÒA

Số nhà 29 và 31 Đường CATINAT

Hãng buôn bán đồ nhập cảng và xuất cảng vốn một triệu quan

HỠI NGƯỜI ANNAM! Hãy ráng mà duy trì giùm cái hãng lớn của đồng-bang mới lập trước hết.

ÔNG CH. NG.-PHÚ-KHAI LÀM ADMINISTRATEUR DÉLÉGUÉ

Một mình hãng nầy làm Đại-lý cho toàn cõi Đông-Pháp các món hàng hóa sau nầy:

BÁN SỈ — BÁN LẺ. Mua trả tiền hay là trả bằng giấy quốc-trái cũng đặng.

Rượu Sâm-banh hiệu ROSELLY.
Rượu Mousseux — ANNAM.
Rượu Cognac — 7 NGOI SAO
Rượu Rhum — STELANE
Rượu Appéritif — STICK.

Xe máy hiệu J. B. LOUVET, hiệu xe nầy ăn độ trong cuộc đua chạy vòng cùng nước Pháp.

Xe hơi hiệu Langsa PHILOS

Hiệu nầy trong cuộc chiến tranh ưa dùng bực nhứt.

Giường sắt, giường đồng có mùng bán riêng cho các hạng giường nầy.

Thuốc điếu ICEBERG, MAGYAR, KASBAB MARYLAND.

Màu sơn lán hiệu COLORIN — Màu sơn dùng dưới nước hiệu NABEN.

Giầy-hạ đờn-bà Annam dùng.

Dầu thơm hiệu DULCI — Giầy đờn ông.

Đồ trà cho người Annam dùng.

Dầu Menthe và Menthol hiệu THUẬN-HÒA.

Thuốc men để dùng đem theo trong lúc hành trình.

Ống nhổ và đồ nhựt dụng bằng Aluminium.

NGƯỜI SĂN BẮN NHƯ MUỐN BẮN CHO CHẮC CHẮN, BẮN XA VÀ CON THỊT PHẢI CHẾT LIỀN THÌ HÃY ĐẾN HÃNG

ông **L. CAFFORT**

ĐƯỜNG CATINAT MÀ MUA SÚNG ĐỦ HIỆU KIỂU ĐƯƠNG THỜI Ở THÀNH

SAINT-ÉTIENNE

GỞI LẠI CÓ HƠN 1000 CÂY TRONG KHO

NAM-KỲ TRUNG-HUÊ YÊN-THẢO CÔNG-TY

南圻中華煙草公司

217-224 Quai Belgique. — **Saigon.**

Bổn Công-ty có làm **Cigares** và thuốc điếu thuốc **Tàu** thiệt tốt.

Bổn Công-ty dùng lá thuốc **Manille** và lá thuốc ngoại-quốc pha với thuốc **Tàu** làm ra thuốc điếu thơm ngon.

Lần lần sẽ chỉ cho Annam trồng và phơi thuốc theo thuốc Manille.

Bổn Công-ty có 3 thứ thuốc thiệt tốt, hút thơm không khô cổ là:

Hiệu: « CON-Ó » — Hiệu: « NHÁNH TRE » — Hiệu: « NGÔI SAO »

煙香嗲鷹

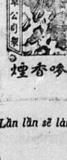

煙香嗲竹

煙香嗲星

Giá thiệt rẻ

Lần lần sẽ làm thêm nhiều thứ thuốc thơm tốt.

CHƯ VỊ Ở XA

Xin hãy viết thơ ngay, bằng chữ quốc-ngữ mà mua rượu SÂM-BANH (Champagne) thượng-hạng ở thành Reims, Pháp-quốc.

Có trữ tại hãng.

OPTORG Công-ty

Đường Mac-Mahon số 25-27. — SAIGON

Là người thay mặt cho G. H. MUMM và Công-ty nội Đông-Pháp và Vân-Nam.

Hiệu CORDON ROUGE—CORDON VERT. (Très secs) (Demi secs)

GOUT AMÉRICAIN. — CARTE BLANCHE. (Extra dry) (Doux)

Thùng 12 ve hay là 24 ve nhỏ.

Rượu COGNAC JAS HENNESSY

Dầu thơm và phấn hiệu

GOTY

Chư vị ở xa hãy gởi thơ ngay cho hãng mà mua thứ đồ dùng đó liền.

Do Võ Phi Hùng Cựu HS Petrus Ký (67-74) tặng Kho Sách Xưa Quán Ven Đường. Chủ kho Huỳnh Chiếu Đẳng xin cảm tạ. (scan từ microfilm của Đại Học Cornell)

Do Võ Phi Hùng Cựu HS Petrus Ký (67-74) tặng Kho Sách Xưa Quán Ven Đường. Chủ quán Huỳnh Chiếu Đẳng xin cảm tạ. Báo scan từ microfilm của Đại Học Cornell.

PHẢI HÚT THUỐC IMPÉRIALES

A. COURTINAT & Cie — SAIGON

Thiên-Hòa-Đường Đại Dược-Phòng

Ở Chợ-lớn đường Thủy-Binh số 208 — CHOLON

Xin nhìn cho kỷ cái nhản CON NAI

BÁC ĐẠI LƯƠNG-DƯỢC HIỆU THIÊN-HÒA-ĐƯỜNG
HAY LẮM

1· Túc-Dủ phát lảnh Hoàn (thuốc nóng lạnh) [illegible] chuyên trị các chứng thương-hàn, phát lảnh, [illegible], theo cách đã dạy trong toa mà uống thì mạnh liền, [illegible] của lưởi trắng cũng trị đặng.

2· Trừ-đàm chỉ-khái Hoàn (thuốc ho). Thuốc nầy thông trị các chứng bịnh ho chẳng luận ngoại cảm nội thương, lại hay về trừ-đàm hóa-khí ứng nghiệm như thần.

3· Cấp-cứu a-âu Hoàn (thuốc âu tả). Thuốc nầy chuyên trị bịnh hàn thấp no hơi, bợn dạ, bịnh âu-tã uống vào liền dứt, có ban cũng hạp, bả phát bá trúng.

4· Tâm-khí thồ-thông Huờn (Thuốc đau bụng). Thuốc nầy hay về hành-khí tiêu-trệ, phàm tức ngực, no hơi đau bụng cùng là đau rang trong ruột, đau ban-ức-hông đều dùng đặng cả.

5· Thuốc bột trừ bịnh kiết đàm trắng đàm đỏ. — Thứ thuốc tán nầy hay khử thấp, trừ tích, nếu đại-tiện chẳng đặng thông hoặc đi sông mắc rặn, bất kỳ hồng lợi hay là bạch lợi (nghĩa là kiết ra máu hay là kiết đàm) linh đơn nầy đều trị đặng hết.

6· Thuốc trị nhứt đầu. — Thứ thuốc tán nầy trị các chứng bịnh nhứt đầu lại càng hay hơn nữa.

7· Thuốc tán cam-tích. — Thuốc tán nầy hay về khai-vị, khử-tích, phàm con nít nước da vàng mét, thân thể ốm gầy bụng lớn mà biếng ăn thì tất nhiên có cam-tích, uống thuốc nầy thì bịnh hết liền, người lớn uống vào thì khai-vị muốn ăn.

8· Cước-phong trừ-đàm định kinh tán. (Thuốc kinh phong). Thứ thuốc tán nầy hay xu phong trừ đàm, thật là một thứ định kinh thánh dược, phàm con nít hay lẻm kinh, không đặng sốt-sắn, biếng ăn, khi nóng khi lạnh không chừng, uống thuốc nầy vào thì ăn chơi như thường. Người lớn có phong có đàm uống nó cũng hay.

Còn nhiều thứ thuốc hoàn bổ khí huyết và trị bịnh đau đẻ cho đờn-ông hay là đờn bà uống không thể kể hết vào đây đăng. Vậy xin lục-châu quí khách muốn rỏ tường-tận, xin xem cuốn sách thuốc của bổn đường thì rõ.

Chợlớn, THIÊN-HÒA-ĐƯỜNG
Chủ-nhơn : Y-học-sĩ **DIỆC-HOÀI-ĐÔNG** *cẩn-khải.*
Đường Marins số 208.

西貢廣昌利傢私舖

DƯƠNG-DIÊN

MARCHAND DE MEUBLES
109-111 Rue Catinat
SAIGON

XIN CÁC PHÚ-ÔNG CHỦ-Ý !

Làm người ở đời lấy chi làm sự nghiệp? Như muốn có sự nghiệp, trước hết phải sắm đồ-đạc thập vật trong nhà. Bởi vậy, sẵn cửa hàng của chúng tôi có đủ cho chư qui-vị mua dùng, trước xem chơi cho toại chí, sau để dành làm đồ kỷ-niệm cho cháu con những là:

Giường tây bằng sắt, bằng thau và đồng đỏ, ghế ngồi mặt mây hiệu « *Thonet* » thiệt, đủ thứ kiểu. Nệm, mùng, gối, lá-phủ sẵn sàn, kiến soi (*glaces*) tủ đứng bàn, mặt cây và mặt đá cẩm-thạch, lớn nhỏ; còn những bàn ghế theo kiểu kiêm thời (salon) toan là cây danh mộc cả.

Tiệm tôi bán giá rẻ hơn các nơi, vì tôi có người thay mặt lựa hàng bên các xứ (Thái-tây) chở lại.

Xin qui-ông, qui-bà thừa dịp rảnh đến tiệm xem qua thì ắt vui khoái! Tiệm tôi lập ra ở Nam-kỳ có hơn mấy chục năm rồi, ai ai cũng đều tin cậy.

Còn qui-ông, qui-bà muốn đặt đồ-đạt theo ý mình thì chúng tôi xin sẽ làm y theo kiểu, vì bổn-hiệu có xưởng trại lớn.

Xin chư qui-vị ghi lòng, tới xem qua một phen đủ rõ.

DƯƠNG-DIÊN.

QU'NG-TÍN-KÝ

ĐẠI-DƯỢC-PHÒNG
Rue de Canton N° 60 — Cholon

QUẢN TỰ TRÁNG CÀNG HUỜN
(Thuốc bổ dưỡng đờn ông chưởng tử)

Thuốc huờn nầy chuyên trị trang đờn ông, con trai bị huyết suy, khí yếu, tinh thần suy nhược, khí huyết kém hao, dương vật cử động yếu, thận suy lao, lỗ tai lùng-bùng, chảy nước. Tay chơn nhức mỏi, hay chim bao di-tinh, hay mệt hay quên, lảng trí tâm-thần bối rối, ăn ngủ chẳng ngon, cả thảy các chứng lao tổn thương dùng thuốc huờn nầy rất nên hiệu nghiệm như thần.

GIÁ TIỀN

Mỗi 1 ve................	1 p. 00

THẦN HIỆU TRẬT TẢ HOÀN
(Thuốc trị bịnh té, bị đánh rất hay)

Thuốc hoàn nầy tôi những nhờ tổ truyền lại phương dược, lại thêm hiệp với mấy ông cao danh lương-y mà nghiệm cứu nhiều năm mới chế làm ra nên thứ thuốc, để trị các chứng những là: hoặc bị té nặng, hoặc bị đánh, hoặc phạm nhằm dao bản, hoặc huyết ứ tích tụ, thì dùng thuốc nầy hòa với rượu, ngoài thoa trong uống thì hiệu nghiệm như thần.

GIÁ TIỀN

Hộp cây mun mỗi hộp 1 hoàn lớn	1 p.	00
Hộp cây mun mỗi hộp 2 hoàn..	0	60
Hộp cây mun mỗi hộp 4 hoàn..	1	20
Hộp giấy mỗi 1 hộp 2 hoàn....	0	30
Hộp giấy mỗi 1 hộp 4 hoàn....	0	60

Cách dùng các món đều có chỉ trong toa.

DƯỠNG TÂM NINH THẦN HOÀN
(Thuốc bổ tâm an thần rất hay)

Thuốc dưỡng tâm ninh thần hoàn nầy rất công hiệu điều hòa huyết mạch, yên định tâm thần, ăn uống mau tiêu, người thêm nhuận dưỡng, thần bổ huyết não trí tỉnh táo, vã thuốc nầy vị ngọt, tánh bình hòa dễ uống, như người không bịnh uống thuốc nầy thì rất lợi, khiến thông minh càng bổ nguơn khí, tinh thần tráng kiện, sống lâu, nhớ dai, thiệt là một phương thuốc linh hiệu thứ nhứt.

GIÁ TIỀN

Hộp cây mun kim y mỗi 1 hộp 6 hoàn................	1 p.	00
Hộp kiến kim y gia liệu mỗi 1 hộp 6 hoàn..........	1	20
Hộp cám mỗi 1 hộp 6 hoàn.....	0	60

THIÊN KIM BẢO KHÔN ĐƠN
Thuốc bổ khôn (đờn bà) chưởng tử qui lạ

Thuốc nầy để chuyên trị đờn bà con gái, khí huyết suy nhược thân thể ốm gầy, kinh kỳ chẳng tốt, chứng xích đại hạ, bạch đái hạ, huyết băng làm bế lâu thai, chậm thai nghén, cả thảy các chứng hư tổn xảy sanh chứng nầy bịnh kia, thường dùng đến thuốc nầy trở nên mạnh giỏi, hết bịnh điều kinh chưởng tử an thai, rõ ràng một phương thuốc qui báu cho đờn bà, con gái, để vệ sanh, gọi là một phương kim đơn chưởng tử rất qui.

GIÁ TIỀN

Mỗi 1 hộp 2 hoàn..............	1 p. 00

Maison Anphong

Bijouterie, Soierie de chine, du Tonkin, Cochinchine,
Cao-lảnh

Hiệu tiệm An-Phong ở tại chợ Cao-lảnh, có bán đủ đồ Nữ-trang theo kiểu kiêm thời. Chuyên nhuộm hàng đen, đặng chư Qui khách ở Lục-châu khen ngợi. Mục đích của bổn-hiệu lấy sự thật-thà cẩn-thận. Qui khách ở xa gởi thơ đến, cũng như đích thân đến tại bổn-hiệu vậy, hoá-vật kể sơ-lược như sau đây:

Đủ các thứ hàng tơ lụa tàu, như là Lảnh, Nhiễu, vân, xuyến, minh đoạn, minh-trừu, cẩm chăn, Lục-soạn, cũng-xá, hàng trắng, Các thứ hàng màu nhuộm đen, bổn-hiệu nhuộm đen thật thâm, diệu nước lảng, vì có thợ nhuộm khéo, và tại xứ có nhiều chàm tốt, nên hàng đen của bổn-hiệu chắc-chắn không phai trờ.

Bổn-hiệu có bán hàng Bắc tại Hà-nội: Lương, the, băng, Quế, vân, Lược lụa, v. v. và hàng vườn tại chợ Thủ.

Qui khách muốn mua vật chi, xin gởi thơ ngay thì bổn hiệu gởi lại kỹ-lưỡng chắc vừa lòng. Như qui khách muốn mua nhiều mà bán lại, bổn-hiệu tính giá nhẹ, muốn hỏi giá trước cũng trả lời liền.

Hàng gởi contre Remboursement.

An-phong, Chủ-nhơn ;
NGUYỄN-XUÂN-TRƯỚC
Cẩn-bạch.

NƯỚC HOI KHƯ ĐỘC

“ Crésyl Quentin ”

CÓ CÁC SỞ NHÀ NƯỚC CÔNG NHẬN

Nay có nước hôi của Hội **HỒNG-THẬP-TRỢ** ở kinh đô thành nước Lang-sa gởi lại, để khữ các thứ vi trùng rất hay, không thứ nào bì kịp.

Chư vị muốn mua **SỈ** về bán lại, xin giời gót đến bổn-hiệu mà bán tính giá cã, ắt đặng toại òng ; vì tại Saigon có một hãng nầy trữ nước hôi hiệu «Quentin» ấy. Và thay mặt cho toàn cõi Đông-pháp.

COMPTOIR D'EXTRÊME-ORIENT.
POINSARD ET VEYRET.
Boulevard Charner. — Saigon

“ Rất đẹp ”

Kính cùng chư qui vị trong lục-châu đặng hay. Tiệm tôi ở tại đường d'Ormay môn bài số 65 Saigon. Có đủ các thứ nón thiệt tốt. Như là nón nỉ bìa lớn, bìa nhỏ đủ kiểu và đủ các thứ màu, và cũng có bán nón Casque nhiều thứ kiểu coi rất đẹp. Mỗi kỳ tàu ở bên Tây lại, thì tôi đều có đặng nhiều thứ nón kiểu mới, gởi lại luôn luôn.

NGUYỄN-VĂN-MÍT
Chapellerie
N° 65 rue d'Ormay.— Saigon

Muốn cho ban đêm mà :
sáng sủa ban ngày thì hãy mua một cây đèn.

HIỆU INTENS

là đèn [illegible] mới tạo chế, đốt bằng *Dầu-lửa* sáng 800 ngọn bạch-lạp. Có bán tại tiệm :

Trần-quang-Nghiêm

đường Espagne, số 200 (góc Chợ-mới)
SAIGON

Phấn và nước súc miệng chiệu SOULAC là thượng-hạng, ta hãy mua dùng. Nảy cho đặng hiệu nầy là thứ thiệt tốt.

Trăm năm không phai

TIỆM-HỌA-CHƠN-DUNG
NGUYỄN ĐỨC-NHUẬN
Số 73, Boulevard de la Somme Saigon
(ngang gare xe lửa giữa chợ-cũ)
SAIGON

Thợ vẽ tiệm nầy đã có bằng cấp tốt nghiệp nơi trường xảo nghệ, và được 3 cái bằng cấp đầu xảo Hà-nội. Hình vẽ thiệt tinh xảo và để trăm năm không phai.

Chư qui vị muốn vẽ xin viết thơ hỏi, tiệm nầy sẽ gởi cho một tờ cáo bạch có biên rỏ thước tất giá cả và cắt nghĩa phân minh.

VẼ KHÉO, GIÁ VỪA

THI-THƠ'

Tiệm thợ bạc

NGUYỄN-VĂN-ĐẠO
Bijoutier ancienne Maison de
NGUYEN-VĂN-GIÁO
13, rue Schrœder, Saigon

Kính cáo cho quí ông, qui bà đặng rõ, Nguyễn tiệm nầy ngày trước là tiệm của Nguyễn-văn-Giáo, đã mãng phần rồi. Nay cha là Nguyễn-văn-Đạo cũng làm đồ nữ trang theo kiểu kim thời, những là : trâm, chuyền, kiền, chuỗi, bông tai, nút áo, vàng đôi, kiền cẩn, neo bộng, neo đặc, đồng chiếc vân vân. Đủ thứ theo kim thời, cũng như ngày trước vậy. Xin qui ông qui bà, muốn dùng món chi ; xin vời gót đến tiệm tôi, hay là viết thơ mà gởi cho bổn hiệu, thì tôi cũng hết lòng theo ý qui ông, qui bà dùng món chi thì tôi cũng hết lòng cẩn thận mà gởi đến cho qui ông, qui bà dùng

Kính cáo NGUYỄN-VĂN-ĐẠO
Bijoutier, 13, rue Schrœder, SAIGON.

NHÀ NGỦ

Nam-đồng-Hương

Chợ mới Saigon

Nhà ngủ **Nam-đồng-Hương** ngày trước của Công-ti, nên tôi không trọn quyền mà sắp đặt cho đặng tử tế.

Ngày nay tôi đã làm chủ, nên phỏng the chỉnh đốn lại rộng rải, dọn dẹp sạch sẽ và cách sắp đặt mỗi mỗi đều cải cựu hoàn tân.

Tôi xin thành tâm chí kỉnh, mời quí ông qui bà nhân dịp đi Saigon ghé nghỉ một phen thì rõ.

PHẠM BÌNH TÁNH kính đốn

TIỆM

Trương-văn Hanh

SADEC

Có bán xe máy mới và đủ đồ phụ tùng, xe máy và sắm xe. Lãnh thấp mướn đèn khí đá (cabure) tế, kỳ-yên, tân-gia, hạ-thọ.

Khắn đen bằng nhiều tấy tốt thượng hạng ; bán mớ và bán lẻ, vỏ ruột xe máy hiệu Michelin.

Qui khách ở xa muốn mua đồ phụ tùng xe máy, xin gởi thơ cho tôi, tôi sẵn lòng lo kỷ lưỡng gởi contre-remboursement (nghĩa là đóng bạc tại nhà thơ mà lãnh đồ).

Hoặc muốn biết giá đồ trước khi mua thì tôi sẵn lòng cho giá [illegible] phụ tùng in sẵn bằng chữ quốc ngữ (Prix courant).

TRƯƠNG-VĂN HANH
Cẩn bạch.

Tiệm đóng xe

Sửa xe và bán đủ đồ phụ tùng
ĐƯỜNG LUBO MÔN BÀI 99 VÀ 101
ĐẤT-HỘ SAIGON
TRẦN-VĂN-HIỆP chủ tiệm

Kính cùng Lục-châu qui khách đặng rõ : Tiệm tôi có đóng đủ kiểu xe như là : xe [illegible], xe hai bánh, xe kiếng, xe [illegible] ; cũng có đóng thùng xe hơi theo kiểu kiêm thời, sơn xe thiệt [illegible], làm nệm, mui xe đủ kiểu, và cũng có bán các thứ xe cũ sửa lại chắc chắn : có bán [illegible] xe đủ kiểu, bán xe cao-su bằng cây giá tị bên tây chở lại, cao-su đặt đã thay trong bánh, kiến đèn thấy đủ hết kể xe độc chiếc và xe song mã bằng da tây may rất khéo và chắc, có bán yên cỡi, chuông đạp hai tiếng, bánh đồ thấp đèn khi đã theo xe. Sơn xe và [illegible] xe.

Cứ mỗi qui khách có dịp đến Đất-hộ xin ghé lại tiệm tôi một khi trước coi công cuộc của tôi làm, sau có cần dùng món chi [illegible] mua giúp làm ngồi thì tôi rất cám ơn [illegible].

Còn chư qui khách ở xa muốn gởi thơ hỏi thăm món chi [illegible] lập tức hồi đáp.

HOTEL D'ANNAM

NAM-VIỆT KHÁCH-LẦU

N° 72 à 80, Boulevard Charner — 10, quai Le Myre de Vilers
Đường kinh-lấp, đường Carabelli
và đường mé-sông Le Myre de Vilers, SAIGON

HUỲNH-HUỆ-KÝ, Chủ tiệm

Kính cùng Qui-khách rõ, tôi dọn một tiệm ngủ hiệu HOTEL d'ANNAM *Nam-Việt Khách-Lầu*) phòng rộng mát và sạch-sẽ lắm, cũng có dọn phòng ở từng dưới đất được cận tiện cho Qui-khách. Xin Qui-khách thừa dịp đi Saigon đến tiệm tôi mà nghĩ lấy làm thông thả lắm.

Lại tôi mới mở thêm một giãi phòng nhánh rất mát mẽ tại đường mé sông Le Myre de Vilers, tối trước ga xe lửa nhỏ, nhà số 10, Saigon.

HUỲNH-HUỆ-KÝ, Cẩn khải.

TIỆM TRỒNG RĂNG ANNAM

Nguyễn-thị-Ấn, N° 202 rue d'Espagne tại nhà ngủ Lục-tỉnh Saigon, Nguyễn-kim-Chi kế nghiệp.

CÁO BẠCH

Kính cùng chư qui vị đặng rõ, tại tiệm tôi trồng răng, bịch răng vàng, cho thuốc răng đau và làm đủ kiểu theo cách Langsa.

Cách làm bặc-thiệp, chắc chắn và giá rẽ hơn các nơi.

Xin mời chư qui vị, đương tình đồng bang, có dịp đi Saigon, xin dời gót ngọc đến tiệm tôi một khi thì rõ.

Nguyễn-kim-Chi cẩn khải.

Tiểu-thuyết

Hiếu nghĩa vẹn hai

(Luân-lý Tiểu-thuyết)

(*Tiếp theo*)

Còn việc phải là mấy là mấy ông biết lo vận-mạng nước-nhà, mong ra lập tiệm nầy tiệm nọ, giành lợi-quyền với khách ngoại-bang. — Ôi ! còn việc quái gở, là lúc anh em mình đi bộ tại đường Catinat đó, có khi anh cũng nghe, cũng thấy chớ ?? Ngọc-Mỹ nói : nghe, thấy đều chi vậy ? Vĩnh-Kiệt nói : Tôi lấy làm dị cho đờn-bà con gái An-nam mình, nói chuyện với nhau phải nhách cái môi lên, cho phơi cái răng vàng, lắm ả không đi xe, đi cộ gì, mà dùng khăn choàn đặng rán rịt cái đầu, cho bít-bùng, đó anh nghĩ coi có quái-gở chăng ? Bấy lâu nay phong-tục nước mình, thì đờn-bà con gái phải bới đầu cho yên-vang là đẹp. Có dấu ràng-rịt cho bít dần bít cổ đi vậy, còn nhiều người : Trời không mưa, mà xăng quần cho lòi kiền cẳng ; còn người lại nói những tiếng gì : lang-bang kiểu, tố đa, biệt cửa, quá chừng chừng. bà hại, biệt luật, ngon, em nghe những tiếng vô-vị ấy, em không hiểu là gì, hay là họ dùng những kiểu-cách ăn mặc cùng tiếng nói vô-vị ấy, gọi là cải-lương đó anh ?

Ngọc - Mỹ nói : không,.... lại mấy người đó tưởng dùng vậy là ngộ của họ đó em !

Anh em trò chuyện vậy, cũng đã khuya rồi, cùng nhau an giấc.

Đoạn, sáng ngày Vĩnh-Kiệt nói với Ngọc Mỹ : Thưa anh tôi xin phép ông đốc có hai ngày, nay đã tới kỳ rồi, vậy thì em xin về kẻo mỏi lòng ông trông đợi.

Ngọc Mỹ nghe rồi liền nói : đó là Vĩnh-đệ thủ-tín, vậy mới phải là người cho, thôi để dùng đồ điểm-tâm rồi sẽ về !

Nàng Nguyệt-Mai dọn đồ điểm tâm cho anh em ăn uống xong rồi, vợ chồng Ngọc-Mỹ biểu Vĩnh-Kiệt mặc quần áo đó mà về.

Vĩnh-Kiệt vâng lời, đoạn từ giả hai vợ chồng Ngọc-Mỹ.....

Lúc bấy giờ, bên nhà ông đốc, không có chuyện chi lạ, chỉ có nàng Xuân-Lan, đứng trước cửa ngó mông, hình như trông chim xanh về nhành, Châu huờn Hiệp-phố ; nàng ngó quanh ngó quất, ngó ra đường thấy một người quần áo bảnh-bao, cử bộ khoan-thai, hình dung tuấn tú, người ấy nhắm ngay nhà mà đi vô, mà cái cách đi coi không ngại ngùn chi hết, nàng thấy vậy, giữ phận gái khuê-môn, nên phải trở bải thẳng xuống nhà sau. Nàng vừa đi vô, người ấy đã bước vô nhà, đó là chàng Vĩnh-Kiệt chớ ai, mà chàng Vĩnh-Kiệt thì nàng cũng hằng thấy, sao giờ nầy lại quên đi ? Là bởi bữa chàng đi, mặc đồ vắn, bữa nay về, lại mặc đồ dài, cho nên nàng không ngờ, mới tưởng là người lạ. Lúc đó ông đốc ngồi trước coi sách, ông cũng không hay ; bởi chàng đi êm lắm, vì có mang giày, không dám đi mạnh chơn, ra tuồng vô phép ; chừng chàng lại gần bên, xá ông, ông giực mình ngó lên thấy chàng, ông cười và nói : trong thế Ngọc-Mỹ mới may quần áo cho cháu đó sao ? Nhưn vợ chồng Ngọc-Mỹ lão cũng đáng khen cho là : cố-giao cố-kết đó ? Ông nói rồi, vừa chàng xá ông đi thay đồ, mà lo công việc như mọi khi vậy.

Nàng Xuân-Lan lúc bấy giờ mới rõ người hồi nảy đó là Vĩnh-Kiệt, thì nàng lại càng chất ngất tình riêng, thêm mặn nồng nghĩa trộm. Từ đó về sau, khối chung tình hai đàng chất chứa, tuy vậy chớ cũng dè dặc không dám cho nắng lọt mưa lòn, mà sợ nỗi ba trôi bèo dạt.

« Niềm riêng hả dễ ai hay,
Mối tình càng buộc càng say với lòng,
Rừng thung ngăn đón gió đông,
Nhành mai oằn oại ngóng trông
chim về.»

Nghĩ cho bóng quang-âm thấm-thoát như thoi đưa, ngày tháng rượt nhau như trời chớp, chàng Vĩnh-Kiệt vào ở trong nhà đã đặng một năm rồi. Nhằm buổi chiều nọ trời mưa âm-ỉ ông đốc ngồi dựa ghế sau mà coi sách, còn Vĩnh-Kiệt làm đèn cũng gần lối đó, lại day mặt xuống sau. Nàng Xuân-Lan ở nhà dưới đi lên, ai ngờ tấm ván trơn, phần nàng mang guốc, cho nên nàng hất phòng đi trên tấm ván, rồi trợt cho nên nàng phải té, một cái « *ạch* », chàng Vĩnh-Kiệt giựt mình la « *húy!* », một tiếng rất lớn, rồi chàng chạy ra tới cửa đứng đó mà ngó xuống, hình như thấy vậy đau lòng, muốn ra nưng đở, mà ngại lòng không dám đỡm-đương.

Nàng Xuân-Lan đứng dậy mình mẩy lấm lắm, gương mặt xẻn-lẻn lắm, ông đốc ngồi đó ngó ra hỏi nàng : có hề chi không ?

Nàng thưa : không !

Rồi ông lại nói : Sao con không cẩn-thận, có đi cũng phải coi chừng dưới chơn dưới cẳn, ông nói vậy, rồi ngó Vĩnh-Kiệt ; mà gụt - gặt đầu, thầm nghĩ rằng : Chàng Vĩnh-Kiệt nầy đây, nết ăn ý ở, càng ngày càng có khuôn có phép, có lẽ có nghi lắm, còn bề ăn học chàng cũng đã giỏi rồi, chàng là đứa mồ-côi nữa, nếu gả con mình cho chàng, có lẽ ngày sau nó nhờ tấm thân nó đặng. Ông nghĩ thầm vậy, ông gụt-gặt, coi bộ vui lòng lắm. Kế trong nhà dọn cơm lên ăn, bữa đó bà đốc đi đánh bài chưa về, chừng ăn uống xong rồi, ông ngồi hút thuốc một hồi, kêu Vĩnh-Kiệt mà nói : cháu ở đây với thầy được một năm nay, thầy thấy cháu mồ-côi thầy thương, mà cháu có biết thầy thương cháu không ?

Vĩnh-Kiệt đáp : thưa ông, bấy lâu nay tôi thấy ông thương tôi là kẻ mồ-côi lưu-lạc, ông lấy lòng từ bi tế-độ, dạy-dỗ tôi cho đến ngày nay, nếu ông không thương, lẫm sao tôi ở đặng bấy lâu nay. Thưa ông : vì đó mà tôi biết chắc ông thương tôi cũng như con, như cháu, vậy nên tôi nguyện ở đây đặng đền bồi nghĩa cả cho ông.

Ông đốc nghe Vĩnh-Kiệt nói, liền mĩn cười mà rằng : cháu có lòng vậy, thầy cũng vui lắm, còn việc trăm năm [illegible] của cháu thì cháu liệu lấy, hay là để thầy định cho ?

(*Sau sẽ tiếp theo*)

PHẠM-MINH-KIÊN

SAIGON IMP. DE L'UNION NGUYỄN-VĂN-CỦA

Tirage : 7204
Saigon le 2/2/1923

Le Directeur gérant : LÊ-THÀNH-TƯỜNG
L. T. Tuong

Do Võ Phi Hùng Cựu HS Petrus Ký (67-74) tặng Kho Sách Xưa Quán Ven Đường. Chủ quán Huỳnh Chiếu Đẳng xin cảm tạ. Báo scan từ microfilm của Đại Học Cornell.